

Instrumenten op het terrein van Arbeid en Gezondheid

- Een eerste inventarisatie -

Nederlands Instituut voor
Arbeidsomstandigheden NIA
bibliotheek-documentatie-informatie
De Boelelaan 30, Amsterdam-Buitenveldert

ISN-nr. 15.271
plaats 50-296
datum

08 DEC. 1993

Nederlands Instituut voor Arbeidsomstandigheden NIA
C. Meulenbeld

Nederlands Instituut voor Praeventieve Gezondheidszorg NIPG-TNO
P. van Lingen

© NIA en NIPG-TNO, april 1993

Copyright

Nederlands Instituut voor Arbeidsomstandigheden NIA
Postbus 75665
1070 AR AMSTERDAM
Tel.: 020 -5498611

Nederlands Instituut voor Praeventieve Gezondheidszorg NIPG-TNO
Postbus 24
2300 AC LEIDEN
Tel.: 071-181181

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Inhoudsopgave

1. INLEIDING	5
Instrumenten: definitie en keuzes	6
Werkwijze	8
Conclusies	10
Aanbevelingen	10
Literatuur	12
2. BESCHRIJVING VAN DE INSTRUMENTEN	15
Leeswijzer	15
Overzicht van de instrumenten	19
3. INDEX	138
op instrumentnaam	138
op auteursnaam	140
BIJLAGE	145
Verslag van de enquête onder BGD'en en Arbodiensten	146

1. INLEIDING

Onder invloed van de invoering van de EG-kaderrichtlijn (89/391) ter bevordering van de veiligheid en gezondheid op het werk vinden er op dit moment ingrijpende veranderingen plaats op het gebied van arbodienstverlening en bedrijfsgezondheidszorg. Hoewel het definitieve voorstel tot wijziging van de ARBO-wet nog bij de Tweede Kamer ligt, zal dit voor alle bedrijven in Nederland gaan betekenen dat er richtlijnen en wettelijke eisen worden gesteld op het gebied van preventie die bovendien nog gekoppeld worden aan die op het gebied van ziekteverzuim en arbeidsongeschiktheid. Omdat bedrijven verplicht worden zich daarbij te voorzien van deskundige bijstand, bestaat er op dit moment een grote belangstelling bij deskundigen voor model- en instrumentontwikkeling. Er is duidelijk behoefte aan inzicht in kwaliteit, bruikbaarheid en het gebruik van de nu beschikbare instrumenten die kunnen worden ingezet bij het inventariseren en evalueren van risico's op het terrein van Arbeid en Gezondheid, mede in relatie tot preventie van ziekteverzuim en arbeidsongeschiktheid. Vanwege de voorgestane integrale aanpak is hierbij tevens sprake van een toegenomen interesse in elkaars vakgebied.

Dat er behoefte bestaat aan overzicht van het beschikbare instrumentarium was ook de mening van een werkgroep¹, die tot taak had oplossingsrichtingen te verkennen voor een unaniem vastgesteld knelpunt tijdens de eerste conferentie Artsen en Arbeidsongeschiktheid: 'Om de kwaliteit van de zorg met betrekking tot de wisselwerking arbeid-gezondheid te verbeteren is het noodzakelijk om reeds bekende onderzoeksgegevens te operationaliseren. Verdergaand fundamenteel en praktijkgericht onderzoek is gewenst.' De begeleidingscommissie van deze conferentie, die de werkgroep had ingesteld, had speciale aandacht gevraagd voor de operationaliseringskwestie. Met het oog daarop ontwikkelde de werkgroep een voorstel voor het toegankelijk maken van informatie over beschikbaar instrumentarium door het opstellen van een (eerste) inventarisatie van instrumenten op het gebied van Arbeid en Gezondheid. Geconstateerd werd dat een overzicht ontbreekt. In hoeverre het bestaande instrumentarium voldoende aansluit bij aan organisaties wettelijk opgelegde verplichtingen is tevens onduidelijk. De indruk bestaat dat in de praktijk dagelijks een breed scala aan instrumenten wordt gehanteerd, maar dat onvoldoende bekend is welke dat zijn,

---

¹ prof. J.T. Allegro (RU Leiden, NIA), dr. ir. E. Buhning (secretaris Cie Arbeidsgezondheidskundig Onderzoek CARGO), dr. P.C. Buys (NIA), prof. F. van Dijk (Coronel Lab UvA) en prof. dr. J.H.B.M. Willems (NIPG-TNO)

hoe deze worden gewaardeerd en wat de (verdere) wensen zijn van gebruikers (deskundige diensten, werkgevers en werknemers). Als apart probleem werd nog verwacht dat er maar weinig instrumenten ter beschikking staan voor na de ziekmelding, bij arbeidsongeschiktheid waar veelal artsen in het spel zijn: de thematiek van de conferentie.

Kortom, mede gezien de komende wetgeving, veronderstelde de werkgroep een grote behoefte aan een totaal-overzicht, waaruit duidelijk wordt welke instrumenten nu al beschikbaar en bruikbaar zijn en welke nog gemist worden, wat de zwakke kanten zijn van het bestaande instrumentarium en waar prioriteiten moeten liggen ten aanzien van ontwikkeling en verbetering.

In het kader van de voorbereiding van de KNMG-vervolgconferentie stelde WVC daarvoor eind januari 1993 een beperkt budget beschikbaar waarvoor de eerste aanzet kon worden geleverd. Binnen de beperkingen daarvan en in de korte tijd voor de vervolgconferentie op 21 en 22 april 1993 hebben NIA en NIPG deze eerste inventarisatie uitgevoerd onder supervisie van de genoemde werkgroep Ib. Het resultaat van deze exercitie ligt thans voor u.

Instrumenten: definitie en keuzes

Het definiëren van het begrip 'instrument' is lastig en blijft arbitrair. 'Instrument' klinkt weliswaar concreet, maar bij nadere beschouwing blijkt er een enorme diversiteit te bestaan aan opvattingen over wat een instrument is. De een beschouwt een methodiek, een norm of een richtlijn nadrukkelijk ook als instrument, terwijl anderen dit uitsluiten. Afhankelijk van het begrippenkader over 'instrument' zijn er meer of minder instrumenten te inventariseren. En er zijn hoe dan ook legio 'instrumenten', variërend van urineteststroken tot portable bloedsuikermeetsystemen; van 'professiogrammen' voor de agrarische sector of keuringsvoorschriften voor handbewogen en elektrische rolstoelen tot allerlei vragenlijsten en checklists op het gebied van stress of werkbeleving. Daarnaast is ook onderscheid aan te brengen in diverse soorten instrumenten, zoals een interview, een checklist, een audit, e.d.

Het te onderzoeken werkkerrein strekt zich daarbij in de volle breedte uit: van belastende factoren in de arbeid(sorganisatie en -omgeving), via de belastbaarheid van de persoon tot de gevolgen van de interactie tussen arbeid en persoon. Meer in detail kan men ook onderscheid maken in instrumenten die worden ingezet rond themagebieden zoals preventie, veiligheid, gezondheid, welzijn, ziekteverzuim, arbeidsongeschiktheid en reïntegratie.

Omdat deze eerste inventarisatie in beginsel de aanzet kan zijn van een groter,

compleet overzicht hebben wij een ruime algemene definitie gekozen: *'een instrument is een welomschreven en vantevoren vastgestelde methode van meten en/of handelen'*.

Wij hebben de volgende criteria geformuleerd waaraan de te beschrijven instrumenten moeten voldoen.

Een instrument moet:

- gericht zijn op beschermen en bevorderen van gezondheid, veiligheid en welzijn van werknemers;
- bedoeld zijn voor gebruik door deskundigen op het terrein van arbeid en gezondheid;
- algemeen verkrijgbaar / goed toegankelijk zijn;
- beschreven zijn in boek, artikel etc;
- voor de Nederlandse situatie ontworpen zijn of in Nederlandstalige versie beschikbaar zijn;
- meerdere malen toepasbaar zijn, dus niet ontworpen voor eenmalig gebruik in een bepaald project.

Opname van een instrument in deze inventarisatie houdt overigens geen waardeoordeel in. De vraag in hoeverre een instrument goed of slecht is viel buiten de beperkte opzet van dit project en werd door ons niet getest. Bij de beschrijving van een instrument treft u dan ook geen kwaliteitsoordeel aan, bijvoorbeeld ten aanzien van technische aspecten (validiteit, betrouwbaarheid ed.) of ten aanzien van de proceskwaliteit. Wel hebben wij een indruk over het gebruik en een globaal waardeoordeel over de kwaliteit of praktische bruikbaarheid van 36 instrumenten. Deze informatie hebben wij verkregen uit een aanvullend enquête-onderzoek onder een zestigtal Bedrijfsgezondheids- en Arbeidsdiensten. De gegevens uit deze enquête staan vermeld in een aparte bijlage.

Registratiesystemen op het gebied van ziekteverzuim of ongevallen werden door ons als belangrijk hulpmiddel aangemerkt, maar niet primair als instrument opgevat, zodat deze ook niet nader staan beschreven. Dit geldt ook voor normen van NNI, OEN en ISO en P-bladen van de Arbeidsinspectie.

Hoewel wij volgens onze criteria in deze eerste inventarisatie uitsluitend instrumenten wilden opnemen die gebruikt worden door deskundigen, zijn wij hierna met enige souplesse omgegaan, zodat u ook enkele andere gebruiksinstrumenten zult aantreffen.

Werkwijze

Bij het samenstellen van deze inventarisatie hebben wij ernaar gestreefd om binnen de beschikbare tijd een overzicht te geven van een groot aantal bekende, in Nederland in gebruik zijnde instrumenten die kunnen worden ingezet bij het beschermen en bevorderen van gezondheid, veiligheid en welzijn van werknemers. Deze inventarisatie is vooral bedoeld als eerste aanzet of basis voor een nadere uitwerking resulterend in een compleet overzicht.

Bij het verzamelen en beschrijven van de instrumenten zijn wij als volgt te werk gegaan. Onder vermelding van onze definitie van instrument en onze overige uitgangspunten hebben wij vertegenwoordigers van alle direct betrokken vakdisciplines op het terrein van Arbeid en Gezondheid, veiligheid en welzijn geraadpleegd voor het verzamelen van instrumenten. Uit pragmatische overwegingen hebben wij - in eerste instantie - dichtbij huis navraag gedaan bij deskundigen die werkzaam zijn bij het NIA, het NIPG-TNO, het Coronel Laboratorium, de Stichting Kwaliteitsbevordering Bedrijfsgezondheidszorg, het DGA, het GAK/GMD, enkele bedrijfsartsen en verzekeringsgeneeskundigen; in totaal ongeveer 50 personen. Aan deze deskundigen en sleutelpersonen hebben wij een opsomming gevraagd van alle hun bekende instrumenten. Uit de opsomming kregen wij tevens een beeld over de bekendheid van een aantal (veel genoemde) instrumenten. Op basis hiervan hebben wij een eerste verzamellijst of 'groslijst' opgesteld.

De keuze voor deze zoekstrategie heeft wel tot gevolg gehad dat de nadruk is komen te liggen op instrumenten die bekend zijn in genoemde wetenschappelijke kringen op het terrein van arbozorg en arbeidsomstandigheden. Een aantal andere relevante, meer specifiek medische vakgebieden zoals arbeidstoxicologie, -allergologie, -orthopedie, -neurologie en -revalidatie, respectievelijk van instrumenten gericht op diverse orgaansystemen zoals nieren, lever, luchtwegen of huid zijn hierdoor ondervertegenwoordigd.

Tevens hebben wij nog een globale literatuurrecherche verricht en onze groslijst met gegevens hieruit aangevuld, mede gebruik makend van een aantal publicatie-overzichten van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, de Arbeidsinspectie, het GAK, de GMD en het NIA.

Dit heeft tot gevolg dat vooral de in de literatuur vermelde instrumenten worden gesignaleerd, wat op zich goed past in onze definitie van instrument. Deze aanpak was echter niet toegesneden op instrumenten die niet wetenschappelijk zijn onderzocht of beschreven, maar hun bestaansrecht aan de empirie ontleen en daarin hebben bewezen. Dergelijke instrumenten komt men alleen op het

spoor door in de praktijk navraag te doen. Op beperkte schaal hebben wij dit gedaan in de vorm van de eerder vermelde enquête gericht op de deskundigen van een aantal Bedrijfsgezondheids- of Arbodiensten.

In het traject na de ziekmelding - de thematiek van de KNMG-conferentie Artsen en Arbeidsongeschiktheid - werden zoals verwacht weinig instrumenten aangetroffen. Wij kwamen er in deze eerste inventarisatie zes op het spoor, waarvan er vier niet voldeden aan onze criteria, zodat er twee zijn opgenomen (FIS en Paswerk). In plaats van intensief verder zoeken, hebben wij het braakliggende terrein nader in beschouwing genomen door een aantal begrippen te inventariseren, te bezien in hoeverre dit instrumenten (in aanzet) betreft of protocolleren of vaardigheids- en behandelingsmethodieken.

De weergave van dit begrippenkader hebben wij achterwege gelaten.

Binnen het bestek van dit project groeide de groslijst uiteindelijk aan tot ongeveer 225 instrumenten. Op basis van onze selectiecriteria hebben wij hieruit de instrumenten gekozen die voor beschrijving in aanmerking komen; dat zijn er ca. 50. Binnen een ruimere onderzoeksopdracht zou dit aantal naar onze schatting zeker het dubbele zijn.

Vervolgens hebben wij een gedetailleerde vragenlijst opgesteld waarin 17 kenmerken stonden opgenomen, grotendeels met geprecodeerde antwoorden en overeenkomend met de opzet voor de uiteindelijke beschrijving per instrument (zie leeswijzer). Zoals eerder vermeld was het vanwege de beperkte tijd niet mogelijk om een kwaliteitsoordeel op te nemen van het instrument. De ontworpen vragenlijst hebben wij ter invulling voorgelegd aan de oorspronkelijke auteur. Slechts in een enkel geval werd deze door een andere deskundige of door ons zelf ingevuld. De aldus verkregen informatie werd door ons getoetst op onduidelijkheid of ontbreken van gegevens, maar berust voornamelijk op het oordeel van de oorspronkelijke auteur of de referent. Uiteindelijk hebben wij op deze wijze zo'n vijftigtal instrumenten beschreven in deze eerste inventarisatie.

Conclusies

Binnen de beperkte tijd die voor het project beschikbaar was, konden wij de volgende, eerste conclusies formuleren. Bij diepgaande bestudering van het materiaal, valt hierover ongetwijfeld meer te zeggen.

- Uit de reacties tijdens de uitvoering van dit project blijkt, dat het ontbreken van een deugdelijke inventarisatie van instrumenten als een omissie wordt ervaren. Deze eerste aanzet werd daarom als zinvol beschouwd. Tegelijkertijd blijft er dringend behoefte bestaan aan een compleet overzicht.
- Deze eerste inventarisatie bevestigt het vermoeden dat er een breed scala aan Nederlandstalige instrumenten in gebruik is.
- De tot nu toe opgespoorde instrumenten richten zich vooral op belastende factoren, en in veel mindere mate op het verwerkingsvermogen en de belastbaarheid van werknemers, of op onderdelen van hun behandeling of begeleiding. Met name op het terrein van sociaal-medische begeleiding zijn instrumenten schaars.
- Er zijn weinig instrumenten die op goed gedocumenteerde wijze wetenschappelijk zijn onderzocht.
- Om een goed inzicht te krijgen in de waarde van de instrumenten is een kwaliteitsoordeel op een aantal aspecten (bv. ten aanzien van technische of procesmatige kanten) onontbeerlijk.

Aanbevelingen

1. Het verdient sterke aanbeveling om in een vervolgoopdracht deze eerste inventarisatie verder aan te vullen, te verdiepen en te verbreden, zodat een compleet overzicht ontstaat.
  - a. Bij het uitbouwen tot een volwaardig overzicht dient zeker aandacht geschonken te worden aan modelontwikkeling ter afbakening van het totale themagebied en ter nadere klassificatie en rubricering van de instrumenten.
  - b. Tevens is het noodzakelijk om een gedegen beoordelingssysteem op te

zetten door een methodiek te ontwikkelen gericht op een aantal kwaliteitsaspecten, bijvoorbeeld ten aanzien van technisch-inhoudelijke punten, de proceskwaliteit en de praktijkwaarde. Een kwaliteitsoordeel van een panel van deskundigen kan de beschrijving van een instrument completeren.

2. Het resultaat van de complete inventarisatie zou kunnen worden uitgegeven in boekvorm en opgeslagen worden in een databank. Voor het opzetten en up-to-date houden van deze 'instrumentotheek' is financiering en infrastructuur nodig.
3. Ten aanzien van het voor artsen bij uitstek relevante terrein van sociaal-medische begeleiding is niet alleen een verdere ontwikkeling van instrumenten van belang, maar ook van protocollen, behandelings-, begeleidings- en vaardigheidsmethodieken.

Literatuur

- Algera, J.A., *Analyse van arbeid vanuit verschillende perspectieven*, Swets & Zeitlinger BV.
- Buijs, P.C., Oosterom, A. van, Wolvetang, H., *Handboek Bedrijfsgezondheidszorg*, Wetenschappelijke Uitgeverij Bunge, 1990.
- Douwes, M. en Dul, J., *Preventie beroepsgebonden problematiek van het bewegingsapparaat, inventarisatie en beoordeling van in het veld bruikbare methoden voor het registreren van houdingen en bewegingen*, Ministerie van SZW publicatie S91-2, Den Haag, 1990.
- Dijk, F. van, Kort, W. de, Verbeek, J., *Quality assesment of Occupational Health Care instruments* (interne publikatie), Coronel Laboratorium, Universiteit van Amsterdam, 1992.
- Furer, J.W., Koning-Zahn, C., Tax, B., *Reeks gezondheidsmeting - 4 delen: 1. Algemene gezondheid; 2. Psychische gezondheid: thermometers; 3. Psychische gezondheid: meerschalgige en diagnostische instrumenten; 4. Lichamelijke gezondheid, sociale gezondheid*, Van Gorcum, Assen, 1992 - 1993.
- Grinten, M.P. van der, *Preventie beroepsgebonden problematiek van het bewegingsapparaat, inventarisatie en beoordeling van in het veld bruikbare methoden voor het registreren van "elektrische spieractiviteit" (EMG) en het "ervaren belasting"*, Ministerie van SZW publicatie S91-1, Den Haag, 1990.
- Karg, P.W., Staehle, W.H., *Analyse der Arbeitssituation; Verfahren und Instrumente*, Rudolf Haufe Verlag, Freiburg im Breisgau, 1982.
- Mark, H.J. van der, 'Abstracte begrippen concreet maken; inventariseren van arbo-risico's'. In: *Gids voor Personeelsmanagement 1 - 1993*, NIPG-TNO Leiden.
- NNI, *1e concept Ontwerp NEN 2739 Menselijke fysieke belasting, kenmerken en onderzoeksmethoden*, NNI, Delft, 1992.

- Oostendorp, Y., Kromhout, H., Wageningen, N. van, Boley, J., 'Algemeen werkplekonderzoek in Nederland'. In: *Tijdschrift voor Sociale Gezondheidszorg* 65 (1987) nr 24.
- Prins, R. en Verboon, F. (eds.), *Catalogue of systems for the Monitoring of Working Conditions Relating to Health and Safety*, European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions, Dublin, 1992.
- Strien, P.J. van, *Praktijk als wetenschap; methodologie van het sociaal-wetenschappelijk handelen*, Van Gorcum, Assen/Maastricht 1986.
- Visser, R.S.H., Vliet-Mulder, J.C. van, Evers, A., Laak, J. ter, *Documentatie van tests en testresearch in Nederland*, Nederlands Instituut van Psychologen, 1982.
- Zwetsloot, G., Bayens G., 'Integraal arbozorgsystemen'. In: *Arbeidsomstandigheden* 68 (1992) nr 4.
- Zwetsloot, G., Bayens G., 'De optimalisatiecyclus: essentieel element van het arbozorgsysteem'. In: *Arbeidsomstandigheden* 68 (1992) nr 6.

2. BESCHRIJVING VAN DE INSTRUMENTEN

Leeswijzer

Als verduidelijking van de manier waarop de beschrijvingen van de instrumenten weergegeven zijn, volgt hier een toelichting bij de beschreven aspecten van elk instrument. Bij de aspecten waar de informanten een meerkeuzevraag te beantwoorden kregen, zijn de opties waaruit zij konden kiezen alleen weergegeven in deze leeswijzer. In de beschrijving van het instrument worden deze opties niet meer vermeld; de gekozen of geformuleerde antwoorden worden dan direct genoemd.

De instrumenten staan in alfabetische volgorde op naam (het eerste zelfstandige naamwoord) van de titel van het instrument. Deze staan op dezelfde wijze vermeld in de index. Er is tevens een index gemaakt op naam van de eerst (twee) auteur(s). Indien door de auteur geen informatie werd gegeven blijft in de beschrijving dat veld leeg.

Bij elk instrument wordt steeds als eerste de **naam** van het instrument genoemd, met eventueel tussen haakjes een veel gebruikte afkorting van de naam. De andere beschreven aspecten zijn:

AUTEUR(S)

De maker(s) van het instrument.

ABSTRACT

Een kernachtige schets van het instrument, met de belangrijkste informatie over doel, doelgroep, object, opbrengst e.d.

OBJECT

De eenheid waar het instrument zich op richt, het 'voorwerp van behandeling'. De informanten hadden de keuze uit de volgende opties:

- werkomgeving
- werkplek
- hulpmiddel (machine, gereedschap)
- functies/ arbeidsorganisatie
- persoon/ taakuitvoerder
- ziekteverzuim/ arbeidsongeschiktheid
- arbobeleid van de organisatie
- anders, namelijk .....

NIVEAU

Het (aggregatie)niveau waarop het instrument de objecten benadert. De informanten hadden de keuze uit de volgende opties:

- op individueel niveau (per werkplek/ functies/ persoon/...)
- op afdelings- of groepsniveau
- op bedrijfsniveau
- op sectorniveau

ONDERWERPEN

De onderwerpen rond arbeid en gezondheid, waarop het instrument zich richt. De volgende keuzes waren mogelijk:

- arbobreed
- veiligheid
- gezondheid
- welzijn

SPECIFIEKE ONDERWERPEN

De specifieke onderwerpen waar het instrument zich op richt. Voorbeelden van mogelijke onderwerpen: geluid, trillingen, klimaat, verlichting, chemische stoffen, lichamelijke belasting, bediening en informatiepresentatie, functie-inhoud, werkdruk, mentale belasting, werk- en rusttijden.

FUNCTIE

De plaats die het instrument heeft in het arbozorgsysteem. Het doel waartoe het instrument wordt ingezet.

De volgende keuzes waren mogelijk:

- signaleren
- inventariseren
- analyseren
- beoordelen
- maatregelen kiezen/zoeken/ontwerpen
- maatregelen implementeren
- herplaatsing/reintegratie van arbeidsongeschikten
- sociaal-medische begeleiding
- anders, namelijk .....

DOELPOPULATIE

De groep werknemers voor wie het instrument ingezet wordt. De personen voor wie de problemen van arbeid en gezondheid met het instrument aangepakt worden.

De mogelijke antwoordcategorieën voor de informanten waren:

- alle werknemers
- bepaalde risicogroep(en):
- bepaalde functiegroep(en):
- bepaalde bedrijfstak(ken):
- anders, namelijk .....

VERSIES

De versies die eventueel van het instrument bestaan voor bepaalde doelpopulaties.

GEBRUIKERS

De groep gebruikers waarvoor het instrument bedoeld is. De opties voor de informanten waren:

- alle arbo-deskundigen
- arbeidshygiënist
- bedrijfsartsen
- bedrijfsmaatschappelijk werkers
- bedrijfsverpleegkundigen
- ergonomen
- psychologen
- veiligheidskundigen
- anderen, namelijk .....

SPECIALE EISEN

Bepaalde aandachtspunten, beperkingen, voorwaarden e.d. die gebruikers in acht dienen te nemen bij toepassing van het instrument.

SOORT INSTRUMENT

De methode volgens welke het instrument werkt. De volgende keuzes waren mogelijk:

- vragenlijst
- interview
- observatie
- checklist
- inspectie

- keuring
- registratie
- andere, namelijk ....

FREQUENTIE VAN TOEPASSING

De frequentie waarmee het instrument op een bepaald object toegepast dient te worden. De keuzes waren:

- éénmalig
- enkele malen, nl:
- met vaste tussenpozen: ... keer per jaar
- continu

INFORMATIE TECHNISCHE KWALITEIT

Bronvermeldingen van literatuur die informatie geeft over de betrouwbaarheid en validiteit van het instrument. Indien mogelijk zijn de conclusies vermeld. Sommige informanten hebben (eigen) conclusies gegeven zonder naar literatuur te verwijzen.

KOSTEN-INDICATIE

De kosten die gemoeid zijn met aanschaf en gebruik van het instrument (in de vorm van de geschatte tijd die toepassing van het instrument vergt).

ORGANISATIE VAN HERKOMST

De instantie waar het instrument ontwikkeld is. Veelal is (zijn) dit de organisatie(s) waar de auteur(s) werkzaam is (zijn) of is (zijn) geweest.

UITGEVER

De instantie waar het instrument verkrijgbaar is.

LITERATUUR

Verwijzing(en) naar boeken, rapporten of artikelen die een beschrijving geven van het instrument.

OPMERKINGEN

Overzicht van de instrumenten

2 Dimensional Static Strength Prediction Program (2DSSPP)

AUTEUR(S) Dul, J.

ABSTRACT

2DSSPP is een biomechanisch computermodel waarmee de biomechanische en statische krachten in het lichaam kunnen worden berekend. Het model is toepasbaar voor houdingen en langzame bewegingen in het sagittale vlak.

OBJECT Persoon/taakuitvoerder

NIVEAU Op individueel niveau
Op afdelings- of groepsniveau

ONDERWERPEN Gezondheid

SPECIEKE ONDERWERPEN Biomechanische belasting bij statische houdingen.

FUNCTIE Analyseren
Beoordelen
ontwerpfase en instructie

DOELPOPULATIE Alle werknemers

VERSIES 3DSSPP: houding in 3 vlakken analyseren.

GEBRUIKERS Ergonomen

SPECIALE EISEN Het programma mag niet als enige determinant van kracht gebruikt worden.

SOORT INSTRUMENT Observatie
Computerprogramma

FREQUENTIE VAN TOEPASSING Eenmalig
Enkele malen, nl: voor en na veranderingen

INFORMATIE TECHNISCHE KWALITEIT Model correleert met gemiddelde populatie statische kracht ($r = 0,8$).

KOSTEN-INDICATIE	aanschafprijs benodigde tijd	15 minuten.
ORGANISATIE VAN HERKOMST	NIPG/TNO	
UITGEVER	Centre for Ergonomics University of Michigan Ann Harbor U.S.A. tel.: 48109-2117	
LITERATUUR	Chaffin, D.B., Andersson, G.B.J., Occupational Biomechanics, John Wiley and Sons, New York, 1984 Users Manual 2DSSPP, 1986, Centre for Ergonomics, University of Michigan, Ann Arbor, Michigan	
OPMERKINGEN		

Aanstellingsonderzoek (AO)

AUTEUR(S)	Commissie Standaardisatie (NVAB)
ABSTRACT	Het op basis van anamnese en gezondheidskundig onderzoek beoordelen van de belastbaarheid van een sollicitant, met als doel primaire en secundaire preventie van gezondheidsproblemen.
OBJECT	Persoon/taakuitvoerder
NIVEAU	Op individueel niveau
ONDERWERPEN	Gezondheid
SPECIFIEKE ONDERWERPEN	Gezondheidstoestand (meer specifiek: belastbaarheid) van de sollicitant, in relatie tot de belasting van de gevraagde functie.
FUNCTIE	Beoordelen vastleggen nulsituatie
DOELPOPULATIE	Sollicitanten
VERSIES	Diverse beroepen/functies.
GEBRUIKERS	Bedrijfsartsen
SPECIALE EISEN	Wettelijke bepalingen; gedragsregels beroepsvereniging.
SOORT INSTRUMENT	Vragenlijst
FREQUENTIE VAN TOEPASSING	Eenmalig
INFORMATIE TECHNISCHE KWALITEIT	Personel Selection by pre-employment medicals (proefschrift W. de Kort).
KOSTEN-INDICATIE	aanschafprijs ca. f 1,- voor een standaardformulier benodigde tijd 20-30 minuten.
ORGANISATIE VAN HERKOMST	NVAB, referent A. Weel (BGD Oost-Gelderland)

UITGEVER	Federatie van Arbo- en Bedruhfsgesondheidsdiensten Postbus 82157 2508 ED DEN HAAG
LITERATUUR	Proefschrift W. de Kort
OPMERKINGEN	AO is niet: - instrument om ziektekans in het algemeen te schatten - instrument om verzuimrisico's te schatten - instrument voor selectie van meerdere sollicitanten voor dezelfde arbeidsplaats.

Algemene Bedrijfsverkenning (ABV)

AUTEUR(S)

ABSTRACT

De ABV is een organisatie-doorlichtingsmethode voor BGD of Arbo-professionals. De doelen zijn o.a.:

- probleemdefinitie van de doelorganisatie
- inschatting Arborisico's - Arbobelemogelijkheden
- maken van plan van aanpak voor Arbodienst
- verzamelen informatie ten behoeve van sectoraal Arbobeleid.

OBJECT Functies/arbeidsorganisatie

NIVEAU Op bedrijfsniveau

ONDERWERPEN Arbobreed

SPECIFIEKE ONDERWERPEN Organisatiekenmerken.

FUNCTIE
Signaleren
Inventariseren
Analyseren
Beoordelen
Maatregelen kiezen, zoeken, ontwerpen

DOELPOPULATIE Bepaalde functiegroep(en): management

VERSIES ASV (voor scholen); ABV-B (bouw); ABV-V (verzorgingstehuizen); ABV-Wegvervoer.

GEBRUIKERS
Arbeidshygiënisten
Bedrijfsartsen
Bedrijfsverpleegkundigen
Psychologen
Veiligheidskundigen

SPECIALE EISEN Kennis over organisaties en adviesvaardigheden zijn een voorwaarde bij het gebruik van de ABV.

SOORT INSTRUMENT	Vragenlijst Interview Observatie Checklist
FREQUENTIE VAN TOEPASSING	Eenmalig Met vaste tussenpozen: 1 keer per vier jaar.
INFORMATIE TECHNISCHE KWALITEIT	Geen
KOSTEN-INDICATIE	aanschafprijs varieert benodigde tijd 4 - 8 uur (incl. rapportage).
ORGANISATIE VAN HERKOMST	SKB
UITGEVER	SKB Entrada 421 1096 EN AMSTERDAM tel.: 020-6904046
LITERATUUR	
OPMERKINGEN	

Arbeidssituatie Analyse (ASA)

AUTEUR(S)

Christis, J., Fortuin, R.J.

ABSTRACT

Doel is het inventariseren, beoordelen en reduceren van veiligheids-, gezondheids- en welzijnsrisico's. Te gebruiken door alle bij het arbobeleid betrokken partijen, en toepasbaar op alle soorten functies.

OBJECT

Werkomgeving
Werkplek
Hulpmiddel (machine, gereedschap)
Functies/arbeidsorganisatie

NIVEAU

Op individueel niveau

ONDERWERPEN

Gezondheid
Welzijn

SPECIFIEKE ONDERWERPEN

Geluid/trillingen/klimaat/verlichting/chemische stoffen/lichamelijke belasting/bediening en informatiepresentatie/functie-inhoud/werkdruk/mentale belasting/werk- en rusttijden/stressrisico's en leermogelijkheden.

FUNCTIE

Inventariseren
Analyseren
Beoordelen
Maatregelen kiezen, zoeken, ontwerpen

DOELPOPULATIE

Alle werknemers

VERSIES

ASA-MPB voor chauffeurs in beroepsgoederenvervoer.

GEBRUIKERS

Alle arbo-deskundigen

SPECIALE EISEN

Geen

SOORT INSTRUMENT	Interview Observatie Checklist
FREQUENTIE VAN TOEPASSING	Eenmalig Met vaste tussenpozen
INFORMATIE TECHNISCHE KWALITEIT	Geen
KOSTEN-INDICATIE	aanschafprijs f 29,15 benodigde tijd 45-90 minuten (alleen welzijns gedeelte)
ORGANISATIE VAN HERKOMST	NIA
UITGEVER	NIA Postbus 75665 1070 AR AMSTERDAM TEL. 020 - 5498611
LITERATUUR	Christis, J., Sociotechniek en Arboret. In: Onderweg naar nieuwe fabrieken en kantoren, Postgroep, Kluwer Bedrijfs wetenschappen, 1991, p.107-117.
OPMERKINGEN	

Arbo Handboek Midden- en Kleinbedrijf voor de Metaalproductie sector (MKB-arbo instrument)

AUTEUR(S) Osinga, D.C., Peer, A.

ABSTRACT

Invoering en borging van arbo-beleid voor kleine en middelgrote ondernemingen volgens ISO 9000. Gebruik wordt gemaakt van voorbeelden en checklists die gedeeltelijk branche-gericht zijn.

OBJECT Werkomgeving
Werkplek
Hulpmiddel (machine, gereedschap)
Functies/arbeidsorganisatie
Persoon/taakuitvoerder
Ziekteverzuim/arbeidsongeschiktheid
Arbobeleid van de organisatie

NIVEAU Op individueel niveau

ONDERWERPEN Arbobreed

SPECIFIEKE ONDERWERPEN

FUNCTIE borging arbo-beleid

DOELPOPULATIE Bepaalde bedrijfstak(ken): metaal

VERSIES Geen

GEBRUIKERS Directeur, lijnfunctionarissen en arbo-coördinatoren

SPECIALE EISEN Geen

SOORT INSTRUMENT Checklist

FREQUENTIE VAN TOEPASSING Continu

INFORMATIE TECHNISCHE KWALITEIT Geen Het instrument is uitgetest in 5 bedrijven en op grond daarvan herzien.

Arbo-check Thuiszorg

AUTEUR(S) Osinga, D., Schoenmaker, W.

ABSTRACT

Voorlichting, normering en inventarisering van werkmaterialen, schoonmaakmiddelen en werkomgeving voor het huishouden in de thuiszorg. M.b.v. checklijsten vergelijken van eisen met actuele situatie.

OBJECT Werkomgeving
Werkplek
Hulpmiddel (machine, gereedschap)

NIVEAU Op individueel niveau

ONDERWERPEN Arbobreed

SPECIFIEKE ONDERWERPEN Ergonomie, materialen/werkomgeving (werkruimte)

FUNCTIE Inventariseren
Beoordelen

DOELPOPULATIE Bepaalde bedrijfstak(ken): de thuiszorg

VERSIES Geen

GEBRUIKERS Intakers, medewerkers

SPECIALE EISEN Geen

SOORT INSTRUMENT Checklist

FREQUENTIE VAN TOEPASSING Eenmalig

INFORMATIE TECHNISCHE KWALITEIT Geen

KOSTEN-INDICATIE aanschafprijs gratis
benodigde tijd 1 uur

ORGANISATIE VAN HERKOMST NIA/EGB

UITGEVER

Landelijke Vereniging Thuiszorg
Kennedylaan 99
3981 GB BUNNIK

LITERATUUR

OPMERKINGEN

Arbo-checklist

AUTEUR(S) Lejeune, M.P.J., Schippers, A.T.M.

ABSTRACT

Deze Arbo-checklist biedt veel handvatten voor het opzetten van Arbo-beleid. Aan de orde komen o.a.: wettelijke voorschriften, uitleg over het beoordelen van praktijksituaties, medezeggenschap, bedrijfsgezondheidszorg en een voorbeeld van een Arbo-beleidsplan. De bijlagen bevatten instructies en informatie zoals een meldingsformulier bedrijfsongevallen en een produktinformatieformulier gevaarlijke stoffen. Resultaat is een systematisch overzicht over de stand van zaken en de kwaliteit van het Arbo-beleid.

OBJECT Arbobeleid van de organisatie

NIVEAU Op bedrijfsniveau

ONDERWERPEN Arbobreed

SPECIFIEKE ONDERWERPEN

FUNCTIE
Signaleren
Inventariseren
Analyseren
Beoordelen

DOELPOPULATIE Alle werknemers

VERSIES Geen

GEBRUIKERS Werknemers en werkgevers

SPECIALE EISEN Geen

SOORT INSTRUMENT Checklist

FREQUENTIE VAN TOEPASSING Continu

INFORMATIE TECHNISCHE KWALITEIT Geen

KOSTEN-INDICATIE	aanschafprijs <i>f</i> 95,-- benodigde tijd
ORGANISATIE VAN HERKOMST	Stichting Bedrijfsveiligheid, Brandweer Amsterdam
UITGEVER	Koninklijke Vermande Antwoordnummer 234 8200 VB LELYSTAD
LITERATUUR	Lejeune, M.P.J. (red.), Schippers, A.F.M. (red.), Arbo-checklist, Lelystad, Vermande, 1992, losbladig.
OPMERKINGEN	Arbo-checklist is een beleidsinstrument.

Basisvragenlijst Amsterdam (BASAM)

AUTEUR(S)

Biessen, P.G.A.

ABSTRACT

Met de basisvragenlijst Amsterdam wordt de werkbeleving van werknemers in organisaties gekwantificeerd. De onderwerpen in de BASAM zijn: organisatie-structurele kenmerken; inhoud van de taak; beloning; onderlinge verhoudingen; leiderschap; psychische en fysieke arbeidsomstandigheden. De UvA beheert een bestand van de gegevens van plusminus 20 organisaties. Dit bestand wordt regelmatig geactualiseerd. Hierdoor is het mogelijk de resultaten van een organisatie te vergelijken met andere organisaties. De "opbrengst" van de BASAM is een gedifferentieerd beeld van de werkbeleving van de medewerkers, per onderwerp, per groep en in vergelijking met andere organisaties. Dit biedt een aanzet tot het bespreekbaar maken en oplossen van knelpunten in de organisatie.

OBJECT

werkbeleving

NIVEAU

Op individueel niveau

ONDERWERPEN

Welzijn

SPECIFIEKE ONDERWERPEN

organisatie structurele kenmerken; inhoud van de taak; beloning; onderlinge verhoudingen; leiderschap; psychische en fysieke arbeidsomstandigheden.

FUNCTIE

Signaleren
Inventariseren
Analyseren
Beoordelen

DOELPOPULATIE

Alle werknemers

VERSIES

Non-profit en profit organisaties.

GEBRUIKERS

Psychologen
Andere sociaal-wetenschappelijk onderzoekers

SPECIALE EISEN

Geen

SOORT INSTRUMENT	Vragenlijst
FREQUENTIE VAN TOEPASSING	Met vaste tussenpozen: 1x per 3 jaar.
INFORMATIE TECHNISCHE KWALITEIT	De vragenlijst is ontwikkeld en gevalideerd in een promotieonderzoek aan de Universiteit van Amsterdam.
KOSTEN-INDICATIE	aanschafprijs benodigde tijd
	onbekend 1 a 15 uur per werknemer voor afname vragenlijst, plus benodigde tijd voor organiseren van de afname en bespreken resultaten.
ORGANISATIE VAN HERKOMST	GAK-AB Postbus 8300 1005 CA AMSTERDAM tel. 020-5457407
UITGEVER	Swets & Zeitlinger, afd. Testmateriaal Heereweg 347 b 2161 CA LISSE
LITERATUUR	Biessen, P.G.A., Oog voor de menselijke factor; achtergrond, constructie en validering van de basisvragenlijst Amsterdam. Proefschrift.
OPMERKINGEN	De Basisvragenlijst maakt deel uit van een BA-SAM-onderzoek. Dit onderzoek wordt uitgevoerd door de Vakgroep A & O van de Universiteit van Amsterdam. Vanaf midden 1993 is het mogelijk om bij de uitgever de vragenlijst te kopen, inclusief de verwerking van deze vragenlijsten. Dat betekent dat organisaties ervoor kunnen kiezen om het hele onderzoek uit te laten voeren door de UvA of zelf de afname van de vragenlijsten te verzorgen, met beperkte begeleiding vanuit de UvA en alleen de statistische verwerking van de gegevens uit te besteden

Beoordelings Schaal Mentale Inspanning (BSMI)

AUTEUR(S)

ABSTRACT

Instrument is een één-dimensionele rating scale. Het 'meet' de geleverde (mentale) inspanning, middels een oordeel van de persoon. In dit oordeel komt tot uiting: complexiteit van de taak, toestand van de persoon (prestatie potentieel), time on task. Geschikt voor alle soorten werk. Kan ook gebruikt worden voor evaluatie van hulpmiddelen, gereedschappen etc.

OBJECT Hulpmiddel (machine, gereedschap)
Persoon/taakuitvoerder

NIVEAU Op individueel niveau

ONDERWERPEN Gezondheid
Welzijn

SPECIFIEKE ONDERWERPEN Informatieverwerking, werkdruk, mentale belasting, taakinhoud.

FUNCTIE Signaleren
Inventariseren
Analyseren
Maatregelen implementeren

DOELPOPULATIE Alle werknemers

VERSIES Geen

GEBRUIKERS Onderzoekers

SPECIALE EISEN De BSMI is vooral bedoeld om te gebruiken bij voor- en nametingen. De individuele score op een bepaald moment geeft weinig informatie, het gaat om de verschilscore.

SOORT INSTRUMENT Vragenlijst

FREQUENTIE VAN TOEPASSING	Enkele malen, nl: minimaal 2 keer om de verschil-score te kunnen berekenen.
INFORMATIE TECHNISCHE KWALITEIT	Zijlstra, FRH, Efficiency in Workbehavior, verschijnt dit jaar (in boekvorm). Zijlstra FRM & Meijman, T. (1989). Het meten van Mentale inspanning met subjectieve methoden. In Meijman (red) Mentale Relaties en Werkstress, Assen: van Gorcum.
KOSTEN-INDICATIE	aanschafprijs f 25,-- benodigde tijd 1 minuut per keer.
ORGANISATIE VAN HERKOMST	Katholieke Universiteit Brabant Arbeids- en Organisationspsychologie
UITGEVER	Zijlstra, F.R.H. Postbus 90153 5000 LE TILBURG tel.: 013-662523
LITERATUUR	Zijlstra, F.R.N., Meijman, I.F., Efficiency in Workbehavior, 1989 Mentale Inspanning nader bekeken, R.U. Groningen, Arbeidsspsychologie, ISBN 9036701902
OPMERKINGEN	

Beroepsziekten: melden en registreren.

AUTEUR(S) Willems, J.H.B.M.

ABSTRACT

Het doel van het instrument is het aan de werkgever, het werknemerscollectief en de overheid kenbaar maken van binnen een bedrijf geconstateerde (mede) door het beroep ontstane of verergerde gezondheidsproblemen. Het tweede doel is het bevorderen van tot preventie leidende interventies en het bijdragen aan prioriteitstellingen in het Arbo-beleid.

OBJECT	Werkomgeving Werkplek Persoon/taakuitvoerder Ziekteverzuim/arbeidsongeschiktheid Arbobeleid van de organisatie
NIVEAU	Op individueel niveau
ONDERWERPEN	Gezondheid
SPECIFIEKE ONDERWERPEN	Alle in de arbeid(sorganisatie) gelegen determinanten van ongezondheid.
FUNCTIE	Signaleren Maatregelen kiezen, zoeken, ontwerpen
DOELPOPULATIE	Alle werknemers
VERSIES	Geen
GEBRUIKERS	Bedrijfsartsen
SPECIALE EISEN	Geen
SOORT INSTRUMENT	Vragenlijst Interview Inspectie Keuring Registratie

FREQUENTIE VAN TOEPASSING	Continu
INFORMATIE TECHNISCHE KWALITEIT	In het proefschrift van Willems. Conclusie: Grote inter-dokter variabiliteit, tenzij strikte richtlijnen worden gehanteerd (zie P- en V-blad van de Arbeidsinspectie).
KOSTEN-INDICATIE	aanschafprijs benodigde tijd
	f 41,-- (kosten CP13 en CV7 tesamen)
ORGANISATIE VAN HERKOMST	NIPG/TNO
UITGEVER	SdU Uitgeverij Plantijnstraat Afdeling Verkoop Publicaties AI, kamer 2301 Postbus 20014 2500 EA DEN HAAG tel.: 070-3789884.
LITERATUUR	CP13, Melding en registratie van ongevallen en beroepsziekten (art. 9 Arbowet), 1988, AI, Den Haag CV7, De Melding van beroepsziekten, vermoede beroepsziekten en 'gevaar voor de gezondheid', welke in hoofdzaak door arbeid of arbeidsomstandigheden zijn veroorzaakt; Handleiding voor artsen, AI, 1988, Den Haag Willems, J.H.B.M., De melding van beroepsziekten, proefschrift.
OPMERKINGEN	

Checklist op maat

AUTEUR(S) Bunnik R., Bisping. A.

ABSTRACT

Deze checklist is een instrument om op snelle en globale wijze de stand van de kwaliteit van de arbeid(somstandigheden) in kaart te brengen. Bij het ontwikkelen van de checklist is gebruik gemaakt van andere checklisten en ervaringen van gemeenten met werkplekonderzoek. De checklist is arbo-breed en dient als middel om arbo-knelpunten op te sporen en het opzetten van een Arbo-jaarplan.

OBJECT	Werkomgeving Werkplek
NIVEAU	Op individueel niveau Op afdelings- of groepsniveau Op bedrijfsniveau
ONDERWERPEN	Arbobreed
SPECIFIEKE ONDERWERPEN	
FUNCTIE	Signaleren Inventariseren Analyseren Beoordelen
DOELPOPULATIE	Bepaalde bedrijfstak(ken): werknemers in gemeenten
VERSIES	Geen
GEBRUIKERS	Personeelsfunctionarissen
SPECIALE EISEN	Bij integrale afname van de vragenlijst is voorlichting vooraf essentieel.
SOORT INSTRUMENT	Vragenlijst
FREQUENTIE VAN TOEPASSING	Eenmalig

INFORMATIE TECHNISCHE KWALITEIT	Geen
KOSTEN-INDICATIE aanschafprijs benodigde tijd	Kopieer-exemplaar is in principe gratis te verkrijgen. ongeveer 1 uur per persoon.
ORGANISATIE VAN HERKOMST	Gemeente Hilversum
UITGEVER	Gemeente Hilversum, dhr. A Bisping Dukokpark 1 1217 JE HILVERSUM tel: 035-292263
LITERATUUR	
OPMERKINGEN	De checklist wordt in verschillende gemeenten gebruikt. Op basis van deze gebruikservaringen zal de lijst te zijnder tijd worden bijgesteld. De checklist is te verkrijgen bij de gemeente.

Checklists Arbeidsinhoud, -omstandigheden, -voorwaarden, -verhoudingen

AUTEUR(S)

Kompier, M.A.J., Marcelissen, F.H.G.

ABSTRACT

Eenvoudig toepasbare, praktische checklists om stressoorzaken in de arbeids-situatie te signaleren.

OBJECT

Werkomgeving
Werkplek
Functies/arbeidsorganisatie
Persoon/taakuitvoerder

NIVEAU

Op individueel niveau
Op afdelings- of groepsniveau
Op bedrijfsniveau

ONDERWERPEN

Arbobreed

SPECIFIEKE ONDERWERPEN

Stress en welzijn

FUNCTIE

Signaleren

DOELPOPULATIE

Alle werknemers

VERSIES

Geen

GEBRUIKERS

Alle arbo-deskundigen

SPECIALE EISEN

Geen

SOORT INSTRUMENT

Checklist

FREQUENTIE VAN TOEPASSING

Eenmalig

INFORMATIE TECHNISCHE KWALITEIT

Geen

KOSTEN-INDICATIE

aanschafprijs gratis
benodigde tijd weinig

ORGANISATIE VAN HERKOMST	NIPG/TNO
UITGEVER	NIPG-TNO Postbus 124 2300 AC LEIDEN tel. 071 - 181181
LITERATUUR	Kompier, M.A.J., Marcelissen, F.H.G., Handboek Werkstress, NIA, Amsterdam, 1990 Kompier, M.A.J., Stresssignalering: het opsporen van stressrisico's, Kluwer, Handboek Checklisten Personeelsmanagement
OPMERKINGEN	

Delftse Meetdoos voor Kwaliteit van Arbeid (DMD)

AUTEUR(S) Horn, L.A. ten, Roe, R.A.

ABSTRACT

Samenhangend pakket meetinstrumenten, met name enquêtes, voor doorlichting van organisaties voor wat betreft kwaliteit van arbeidsplaatsen, taakhoud, sociale verhoudingen, gevolgen van het werk voor de werkende in relatie tot kenmerken van de taakuitvoerder (met name behoeften en leiderschapsvoorkeur). Werknemers in profit en non-profit organisaties op alle niveaus. Wetenschappelijk en adviesgericht onderzoek in verband met taakontwerp, reorganisatie, motivatieproblemen.

OBJECT	Functies/arbeidsorganisatie Persoon/taakuitvoerder
NIVEAU	Op individueel niveau
ONDERWERPEN	Welzijn
SPECIFIEKE ONDERWERPEN	Functie-inhoud; motivatie; satisfactie; betrokkenheid.
FUNCTIE	Inventariseren Maatregelen kiezen, zoeken, ontwerpen
DOELPOPULATIE	Alle werknemers
VERSIES	Geen
GEBRUIKERS	Psychologen
SPECIALE EISEN	Geen
SOORT INSTRUMENT	Vragenlijst Interview Observatie
FREQUENTIE VAN TOEPASSING	Enmalig Enkele malen, nl: desgewenst

INFORMATIE TECHNISCHE KWALITEIT	Door Ten Horn in 1983. De meeste schalen hebben een betrouwbaarheid van $>.70$ (alfa). Validiteit van de meeste schalen is in orde.
KOSTEN-INDICATIE	aanschafprijs benodigde tijd
	60 minuten
ORGANISATIE VAN HERKOMST	TU Delft, KUB
UITGEVER	Horn, L.A. ten, TU Delft Kanaalweg 2b 2628 EB DELFT tel. 015 - 786571
LITERATUUR	Horn, L.A. ten, Behoeften, werksituatie en arbeidsbeleving. Diss., TU Delft, 1983 Documentatie Tests en Testresearch in Nederland (NIP) Horn, L.A. ten, Arnold, A.G., De Delftse meetdoos voor kwaliteit van Arbeid. In: Methoden, technieken en analyses voor personeelsmanagement, Kluwer, Bedrijfswetenschappen (losbladig), 1987, I.6.1.1-301/317
OPMERKINGEN	Is sinds 1983 gebruikt in 15-20 organisaties, bij 5 à 6000 respondenten. Engelse, Bulgaarse en Hongaarse versies beschikbaar.

EXCOM

AUTEUR(S)

ABSTRACT

Computerinstrument voor analyse van taakstructuren en kenmerken van de kwaliteit van de arbeid.

OBJECT Functies/arbeidsorganisatie
Arbobeleid van de organisatie

NIVEAU Op individueel niveau
Op afdelings- of groepsniveau

ONDERWERPEN Welzijn

SPECIFIEKE ONDERWERPEN Taakinhoud/functie-inhoud; welzijnskenmerken: doelbewustzijn/autonomie/participatie/contacten/arbeidsomstandigheden.

FUNCTIE Signaleren
Inventariseren
Analyseren
Beoordelen
Maatregelen kiezen, zoeken, ontwerpen
Maatregelen implementeren
toetsing ontwerp en simulatie

DOELPOPULATIE Alle werknemers

VERSIES Geen

GEBRUIKERS Alle arbo-deskundigen
Bedrijfskundigen, PZ-functionarissen

SPECIALE EISEN De gebruiker dient een cursus te volgen alvorens EXCOM deskundig te kunnen gebruiken.

SOORT INSTRUMENT	Vragenlijst Interview Inventarisatieprocedure met behulp van computer (dialoog).
FREQUENTIE VAN TOEPASSING	Enkele malen, nl: voor en na veranderingen
INFORMATIE TECHNISCHE KWALITEIT	Het instrument is getest bij o.a. DAF/Philips/KNMI en door Ydo bij 6 bedrijven in de procesindustrie.
KOSTEN-INDICATIE	aanschafprijs f 28.500,-- benodigde tijd 3 uur per persoon.
ORGANISATIE VAN HERKOMST	
UITGEVER	TLO Holland Controls B.V. Noordhoek 55 3351 LD PAPENDRECHT tel.: 078 - 410011
LITERATUUR	Publicatie S86, SoZaWe, DGA Artikel Management en Informatie, oktober 1991 Artikel Bedrijfskunde 91/1 Artikel Personeelsbeleid 92/4
OPMERKINGEN	

Foto-analyse

AUTEUR(S) Douwes, M.

ABSTRACT

Vanaf foto's van werknemers kunnen houdingen worden geobserveerd of gemeten. Bij observatie is sprake van schatting van lichaamshoeken. Men spreekt dan van indirecte observatie. Meten kan met de hand (geo-driehoek) of C:\OF30\NB.HLP digitaliseren met behulp van een XY-tablet.

OBJECT Werkplek
Hulpmiddel (machine, gereedschap)
Persoon/taakuitvoerder

NIVEAU Op individueel niveau

ONDERWERPEN Gezondheid

SPECIFIEKE ONDERWERPEN Lichamelijke belasting (door middel van informatie over lichaamshoudingen).

FUNCTIE Analyseren
Beoordelen
Maatregelen kiezen, zoeken, ontwerpen
Maatregelen implementeren

DOELPOPULATIE Alle werknemers

VERSIES Geen

GEBRUIKERS Bedrijfsverpleegkundigen
Ergonomen

SPECIALE EISEN Bij metingen vanaf foto's moet de optische as van de camera loodrecht op het vlak staan waarin de metingen plaatsvinden, om perspectivische vertekeningen te minimaliseren.

SOORT INSTRUMENT Observatie
Registratie

FREQUENTIE VAN TOEPASSING	Eenmalig
INFORMATIE TECHNISCHE KWALITEIT	Beschreven in: Douwes, M., Dul, J., Preventie beroepsgebonden aandoeningen van het bewegingsapparaat; Inventarisatie en beoordeling van in het veld bruikbare methoden voor het registreren van houdingen en bewegingen. Min. SoZa-We/DGA, Den Haag, 1990. (S91-2).
KOSTEN-INDICATIE	aanschafprijs benodigde tijd
	f 500,-- tot 2.000,-- afhankelijk van vraagstelling en omstandigheden.
ORGANISATIE VAN HERKOMST	NIPG/TNO, afdeling Houdings- en Bewegingsonderzoek
UITGEVER	Fotozaken
LITERATUUR	Douwes, M. en Dul, J., Preventie beroepsgebonden aandoeningen van het bewegingsapparaat, Min. SoZaWe, DGA, 1990 (S91-2)
OPMERKINGEN	

Functie Informatie Systeem (FIS)

AUTEUR(S)

ABSTRACT

Vergelijking vermogens van arbeidsongeschikten met voorkomende, mogelijk passende functies op de arbeidsmarkt.

OBJECT

Werkomgeving
Werkplek
Hulpmiddel (machine, gereedschap)
Functies/arbeidsorganisatie
Persoon/taakuitvoerder
Ziekteverzuim/arbeidsongeschiktheid

NIVEAU

Op individueel niveau

ONDERWERPEN

Arbobreed
Gezondheid

SPECIFIEKE ONDERWERPEN

Geluid, trillingen, klimaat, verlichting, chemische stoffen, lichamelijke belasting, bediening en informatiepresentatie, functie-inhoud, werkdruk, mentale belasting, werk- en rusttijden.

FUNCTIE

Beoordelen
Maatregelen kiezen, zoeken, ontwerpen
Maatregelen implementeren
Herplaatsing/reïntegratie van arbeidsongeschikten
Sociaal-medische begeleiding

DOELPOPULATIE

Alle werknemers
Bepaalde risicogroep(en): arbeidsongeschikten

VERSIES

Geen

GEBRUIKERS

Verzekeringsgeneeskundigen

SPECIALE EISEN

Geen

SOORT INSTRUMENT

Checklist

FREQUENTIE VAN TOEPASSING	Enmalig Met vaste tussenpozen: ter actualisering.
INFORMATIE TECHNISCHE KWALITEIT	Geen onafhankelijk oordeel, wel handleiding bij de GMD verkrijgbaar.
KOSTEN-INDICATIE	aanschafprijs op aanvraag benodigde tijd
ORGANISATIE VAN HERKOMST	
UITGEVER	GMD Bos en Lommerplantsoen 1 1055 AA Amsterdam.
LITERATUUR	
OPMERKINGEN	

Goniometrie

AUTEUR(S) Penny en Giles

ABSTRACT

Een electrogoniometer registreert gewrichtsrotaties in twee vlakken tegelijk en onafhankelijk. Met een interface kunnen de data overgebracht worden naar een computer en daar worden bewaard en bewerkt. De electrogoniometer is gebaseerd op een rek-strook transducer.

OBJECT Persoon/taakuitvoerder

NIVEAU Op individueel niveau

ONDERWERPEN Gezondheid

SPECIFIEKE ONDERWERPEN Fysieke belasting; houding per gewricht (gewrichtsstanden).

FUNCTIE Inventariseren
Analyseren

DOELPOPULATIE Alle werknemers

VERSIES Geen

GEBRUIKERS Bedrijfsartsen
Ergonomen

SPECIALE EISEN Geen

SOORT INSTRUMENT Registratie

FREQUENTIE VAN TOEPASSING Eenmalig
Enkele malen, nl: voor en na veranderingen

INFORMATIE TECHNISCHE KWALITEIT Geen

KOSTEN-INDICATIE aanschafprijs $\pm f$ 10.000,--
benodigde tijd

ORGANISATIE VAN HERKOMST

UITGEVER	Biometrics, AMS Blackwood Gwert NP2, 2YP Engeland tel.: 071-154555/0495-228000 (Engeland)
LITERATUUR	Folder biometrics van Penny & Giles
OPMERKINGEN	Tamelijk bewerkelijke methode. Geschikte software voor analyse en verwerking ontbreekt.

Groninger Slaap Kwaliteitschaal (GSKS)

AUTEUR(S)	Meijman, Th. et.al.
ABSTRACT	De GSKS meet de ervaren slaapkwaliteit. In de arbeidssituatie vooral van belang bij ploegendiensten.
OBJECT	Persoon/taakuitvoerder
NIVEAU	Op individueel niveau
ONDERWERPEN	Gezondheid Welzijn
SPECIFIEKE ONDERWERPEN	Werk- en rusttijden.
FUNCTIE	Beoordelen Sociaal-medische begeleiding
DOELPOPULATIE	Alle werknemers
VERSIES	Geen
GEBRUIKERS	Bedrijfsartsen Ergonomen Psychologen
SPECIALE EISEN	Geen
SOORT INSTRUMENT	Vragenlijst
FREQUENTIE VAN TOEPASSING	Met vaste tussenpozen: meerdere keren per jaar.
INFORMATIE TECHNISCHE KWALITEIT	Volgens auteurs betrouwbaar, valide en specifiek. Meijman, Th., Vries, A. de, Vries, G. de, Kampa, R., Evaluation of the Groninger Sleep Quality Scale, Groningen, Heijmans, Bulletin, 1986.
KOSTEN-INDICATIE	aanschafprijs gratis benodigde tijd

ORGANISATIE VAN HERKOMST	Rijksuniversiteit Groningen en Universiteit van Amsterdam
UITGEVER	Rijksuniversiteit Groningen en Universiteit van Amsterdam
LITERATUUR	Meijman, Th., Vries, A. de, Vries, G. de, Kampa, R., Evaluation of the Groninger Sleep Quality Scale, Groningen, Heijmans Bulletin, 1986.
OPMERKINGEN	

Handleiding Aanpak Ziekteverzuim

AUTEUR(S)

Vrooland, V.

ABSTRACT

De Handleiding Aanpak Ziekteverzuim wil managers ondersteuning bieden bij de aanpak van het ziekteverzuim. De handleiding bevat geen voorschriften, maar instrumenten, stappenplannen en praktische tips. De Aanpak gaat uit van een driesporenbeleid: een goede registratie van ziekteverzuim, een preventief ZV-beleid, en een gerichte persoonlijke benadering van de medewerkers.

OBJECT

Ziekteverzuim/arbeidsongeschiktheid

NIVEAU

Op individueel niveau
Op afdelings- of groepsniveau
Op bedrijfsniveau

ONDERWERPEN

Arbobreed

SPECIFIEKE ONDERWERPEN

Ziekteverzuimbeleid

FUNCTIE

Signaleren
Inventariseren
Analyseren
Beoordelen
Maatregelen kiezen, zoeken, ontwerpen
Maatregelen implementeren

DOELPOPULATIE

Alle werknemers

VERSIES

Er is een PTT-Post-versie en een versie voor andere organisaties.

GEBRUIKERS

Managers

SPECIALE EISEN

Een goede voorbereiding, een communicatieplan en een combinatie van people-management en een strakke controle is noodzakelijk.

SOORT INSTRUMENT	Checklist Registratie Stappenplan
FREQUENTIE VAN TOEPASSING	Continu
INFORMATIE TECHNISCHE KWALITEIT	Geen
KOSTEN-INDICATIE	aanschafprijs gratis benodigde tijd
ORGANISATIE VAN HERKOMST	PTT-Post
UITGEVER	PTT-Post Afdeling Sociale Zaken tel. 070 - 3343434
LITERATUUR	
OPMERKINGEN	

Hyginist

AUTEUR(S)	Scheffers, T.J.M.
ABSTRACT	Statistische evaluatie van steekproef meetgegevens van chemische stoffen in de werkplek atmosfeer.
OBJECT	Werkplek risico-evaluatie
NIVEAU	Op afdelings- of groepsniveau
ONDERWERPEN	Arbobreed
SPECIFIEKE ONDERWERPEN	arbeidshygiëne; evaluatie van blootstelling in de werkplekatmosfeer; chemische en biologische factoren; geluidsintensiteit.
FUNCTIE	Beoordelen
DOELPOPULATIE	Bepaalde risicogroep(en): homogene expositie- groepen Bepaalde bedrijfstak(ken): chemische industrie
VERSIES	Geen
GEBRUIKERS	Arbeidshygiënist Bedrijfsartsen Bedrijfsverpleegkundigen Veiligheidskundigen Epidemiologen
SPECIALE EISEN	Basiskennis arbeidshygiënische meetstrategie.
SOORT INSTRUMENT	Statistische analyse
FREQUENTIE VAN TOEPASSING	Met vaste tussenpozen: 1 keer per jaar.
INFORMATIE TECHNISCHE KWALITEIT	3 jaar ervaring, geen foutmeldingen.

KOSTEN-INDICATIE	aanschafprijs <i>f</i> 100,-- benodigde tijd
ORGANISATIE VAN HERKOMST	DSM Geleen
UITGEVER	NVvA Postbus 71452 2507 BB Den Haag
LITERATUUR	Hyginist Handleiding, cursus Arbeidshygiëne Breda
OPMERKINGEN	Aantal exemplaren verkocht: 113. Aan internationale versie wordt gewerkt.

Inspectie Plus Pakket (IPP)

AUTEUR(S)

Diverse medewerkers NIA

ABSTRACT

IPP is een periodieke, systematische arbeidsomstandigheden-doorlichting, door het bedrijf zelf uit te voeren (meestal afdelingschefs).

Het is een bundel van checklijsten, met toelichting en normering.

Via verzamellijsten (resultatenlijsten) wordt plan van aanpak opgesteld. Dit is de basis voor arbobeleid en -jaarplan/jaarverslag. De IPP-coördinator bewaakt planning, infrastructuur en adviseert directie. Het IPP wordt door de NIA-adviseur in het bedrijf geïmplementeerd, door middel van een introductie voor het management/OR en een cursus voor de afdelingschefs.

OBJECT

Werkomgeving
Werkplek
Hulpmiddel (machine, gereedschap)
Functies/arbeidsorganisatie
Persoon/taakuitvoerder
Arbobeleid van de organisatie

NIVEAU

Op individueel niveau

ONDERWERPEN

Arbobreed

SPECIFIEKE ONDERWERPEN

22 aandachtspunten, uitgewerkt in 180 onderwerpen.

FUNCTIE

Signaleren
Inventariseren
Analyseren
Beoordelen
Maatregelen kiezen, zoeken, ontwerpen
Maatregelen implementeren

DOELPOPULATIE

Alle werknemers

VERSIES

IPP-industrie, IPP-kantoren, IPP-verpleeghuizen, IPP-laboratoria; IPP-gezondheidszorg in ontwikkeling.

GEBRUIKERS	Afdelingschefs in bedrijven
SPECIALE EISEN	Het instrument wordt flexibel in organisatiebeleid ingepast, zodat geen doublures ontstaan. Bij <u>introductie</u> hoort: <ul style="list-style-type: none"> - oriënterend gesprek met directie/OR - cursus (2 dagen) voor afdelingschefs (de IPP-uitvoerders) met praktijkdia's van eigen bedrijf - instellen IPP-coördinator in bedrijf.
SOORT INSTRUMENT	Vragenlijst Observatie Checklist Inspectie Registratie Plan van aanpak voor het bedrijf.
FREQUENTIE VAN TOEPASSING	Met vaste tussenpozen: om de 16 maanden.
INFORMATIE TECHNISCHE KWALITEIT	Er is een referentielijst van IPP-gebruikers. Tevens ervaringen van BGD-en met 'IPP-bedrijven' op te vragen bij het NIA.
KOSTEN-INDICATIE	aanschafprijs benodigde tijd
	Op aanvraag (minimaal f 12.750,- i.v.m. voorbereiding, 2 cursusdagen en werkmateriaal) Ongeveer een halve dag per rondgang
ORGANISATIE VAN HERKOMST	NIA
UITGEVER	NIA-adviesgroep Postbus 75665 1070 AR AMSTERDAM tel. 020 - 54 98 529
LITERATUUR	'Informatieblad IPP' van het NIA, gratis op te vragen.

OPMERKINGEN

Alle IPP-versies worden in 1993 geactualiseerd:

- stand van techniek
  - normen/richtlijnen/wetgeving
  - ontwikkeling kwaliteitsborging.
-

Inspectiemethode Arbeidsomstandigheden (IMA)

AUTEUR(S)

Ellens, E. en Beumer P.F.M.

ABSTRACT

De Inspectiemethode Arbeidsomstandigheden kan gebruikt worden voor het beoordelen van de arbeidsomstandigheden, waarbij mogelijke maatregelen voor verbetering worden aangegeven. De methode is ontwikkeld voor gebruik door Arbo-deskundigen en de Arbeidsinspectie. Per onderwerp zijn drie niveaus opgenomen. Op het eerste niveau (A) komen de meest voorkomende knelpunten aan de orde. Op niveau B worden per knelpunt de mogelijke maatregelen gepresenteerd. Op niveau C zijn de criteria vermeld in de vorm van wettelijke eisen, normen en/of richtlijnen. De IMA is gebaseerd op de NETWERK-methode die door IZF-TNO/NIPG-TNO in 1991 is opgesteld.

OBJECT

Werkomgeving
Werkplek
Hulpmiddel (machine, gereedschap)
Functies/arbeidsorganisatie
Arbobeleid van de organisatie

NIVEAU

Op individueel niveau
Op afdelings- of groepsniveau

ONDERWERPEN

Arbobreed

SPECIFIEKE ONDERWERPEN

Organisatie van de arbozorg
Algemene voorzieningen (o.a. veiligheid)
Geluid
Klimaat
Gassen, dampen, stoffen
Lichamelijke belasting
Werkplekinrichting
Gereedschappen, werktuigen en machines
Trillingen
Bedieningsmiddelen
Visuele informatie
Functie-inhoud en werkdruk
Werk- en rusttijden.

FUNCTIE	Signaleren Inventariseren Beoordelen Maatregelen kiezen, zoeken, ontwerpen
DOELPOPULATIE	Alle werknemers
VERSIES	Geen
GEBRUIKERS	Alle arbo-deskundigen Arbeidshygiënisten Ergonomen Veiligheidskundigen Inspecteurs van de arbeid
SPECIALE EISEN	De toepassing van de IMA dient te geschieden door een arbodeskundige; bij specifieke problemen doorverwijzing naar specialisten.
SOORT INSTRUMENT	Observatie Checklist Inspectie Gesprek met de uitvoerende waar nodig.
FREQUENTIE VAN TOEPASSING	Eenmalig Enkele malen, nl: bij wijzigingen van de werksituatie.
INFORMATIE TECHNISCHE KWALITEIT	Geen
KOSTEN-INDICATIE	aanschafprijs f 109,-- benodigde tijd 1,5 uur
ORGANISATIE VAN HERKOMST	IZF-TNO, NIPG-TNO
UITGEVER	Kerckebosch, Uitgeverij Postbus 122 3700 AC ZEIST tel. 03404 - 21444

LITERATUUR

Ellens, E. en Voskamp, P., Nieuwe inspectiemethode moet zelfwerkzaamheid vergroten, Maandblad voor Arbeidsomstandigheden 68 (1992) 4, 229-232.

OPMERKINGEN

Met bijbehorend softwarepakket SOFIA kan de rapportage aanzienlijk vereenvoudigd en versneld worden. SOFIA is ook bij Kerckebosch verkrijgbaar. Prijs: f 159,-. Geschikt voor MS-DOS PC's. Wordt steeds geactualiseerd, onder meer naar aanleiding van wijzigingen in de arbowetgeving.

Integraal Risico Inventarisatie Systeem (IRIS)

AUTEUR(S)

ABSTRACT

Structureren van de besluitvorming over risico's en maatregelen, startend met een risico-inventarisatie. Hulpmiddelen voor zowel deskundigen als leken, voor alle fasen. Bevorderen van communicatie, participatie, integratie. Bottom-up.

OBJECT

- Werkomgeving
- Werkplek
- Hulpmiddel (machine, gereedschap)
- Functies/arbeidsorganisatie
- Persoon/taakuitvoerder
- Ziekteverzuim/arbeidsongeschiktheid
- Arbobeleid van de organisatie
- Arbo-zorg systeem

NIVEAU

- Op individueel niveau
- Op afdelings- of groepsniveau
- Op bedrijfsniveau

ONDERWERPEN

- Arbobreed
- Veiligheid
- Gezondheid
- Welzijn

SPECIFIEKE ONDERWERPEN

Werkomgeving, werkplek, hulpmiddel (machine, gereedschap), functies/taakuitvoerder, ziekteverzuim/arbeidsongeschiktheid, arbobeleid van de organisatie

FUNCTIE

- Signaleren
- Inventariseren
- Analyseren
- Beoordelen
- Maatregelen kiezen, zoeken, ontwerpen
- Maatregelen implementeren

DOELPOPULATIE	Alle werknemers
VERSIES	
GEBRUIKERS	Alle arbo-deskundigen Management-, afdelingsleiding en medewerkers, etc.
SPECIALE EISEN	Goede implementatie-begeleiding.
SOORT INSTRUMENT	Vragenlijst Interview Observatie Checklist Inspectie Werkoverleg.
FREQUENTIE VAN TOEPASSING	Met vaste tussenpozen: 2 maal per jaar. Continu
INFORMATIE TECHNISCHE KWALITEIT	Geen
KOSTEN-INDICATIE	aanschafprijs benodigde tijd
	afhankelijk van het bedrijf. ± 3 maanden.
ORGANISATIE VAN HERKOMST	Bureau Zuidema
UITGEVER	Bureau Zuidema Postbus 127 3830 AC LEUSDEN tel.: 033-944614
LITERATUUR	Diverse artikelen Binnenkort in 'Preventie' (juni) en Risk en Manage- ment (juni)
OPMERKINGEN	Reeds 11 jaar in ontwikkeling en toegepast in tientalle organisaties. Loopt vooruit op laatste wijzigingsvoorstel Arbo-wet.

Karaseklijst of Job Content Instrument Questionnaire (JCIQ)

AUTEUR(S) Karasek, R.

ABSTRACT

De Karasek vragenlijst is een vertaling van de JCIQ-lijst. De lijst is vnl. bedoeld als vragenlijst voor surveyonderzoek, waarbij getracht wordt objectieve informatie over kenmerken van werk te verkrijgen, vooral psychologisch taakeisen en autonomie/regelmogelijkheden. Het is een onderzoeksinstrument.

OBJECT	Werkomgeving Werkplek Hulpmiddel (machine, gereedschap) Functies/arbeidsorganisatie Persoon/taakuitvoerder Arbeidsinhoud
NIVEAU	Op individueel niveau Op sectorniveau Rapportage echter op groepsniveau (functie)
ONDERWERPEN	Welzijn
SPECIFIEKE ONDERWERPEN	Stressrisico's in het werk.
FUNCTIE	Signaleren Inventariseren Analyseren Beoordelen
DOELPOPULATIE	Alle werknemers
VERSIES	Er is een korte en een lange versie.
GEBRUIKERS	Sociaal-wetenschappelijk onderzoekers
SPECIALE EISEN	Geen
SOORT INSTRUMENT	Vragenlijst
FREQUENTIE VAN TOEPASSING	Eenmalig

INFORMATIE TECHNISCHE KWALITEIT	Engelstalige versie, zeer uitgebreid in het kader van theorie- = vorming. Nederlandstalige versie is in ontwikkeling.
KOSTEN-INDICATIE	aanschafprijs benodigde tijd 10-15 minuten per persoon.
ORGANISATIE VAN HERKOMST	
UITGEVER	
LITERATUUR	Karasek, R. & T. Theorell, Healthy Work, London, Basic Books, 1990.
OPMERKINGEN	<p>Het instrument wordt gebruikt voor wetenschappelijk onderzoek, voornamelijk. naar risicopopulaties.</p> <p>Momenteel werken verschillende Nederlandse onderzoeksgroepen aan een Nederlandse vertaling van deze oorspronkelijk Amerikaanse vragenlijst. Dit zijn o.a.: Houtman, NIPG/TNP; Meijman, UvA; Furda, Universiteit Utrecht.</p>

Lokaal Ervaren Ongemak (LEO)

AUTEUR(S) Grinten, M. van der

ABSTRACT

Met LEO verkrijgt de gebruiker een subjectieve beoordeling van de belasting. Met behulp van een lichaamsdiagram en 10-puntsschaal (Borg, 1982) moet de werknemer op vaste tijden schatten wat het ervaren ongemak is (0 tot 10) en in welk gebied. Met behulp van een computerprogramma worden deze data verwerkt.

OBJECT Werkplek
Hulpmiddel (machine, gereedschap)
Persoon/taakuitvoerder

NIVEAU Op individueel niveau
Op afdelings- of groepsniveau

ONDERWERPEN Gezondheid

SPECIFIEKE ONDERWERPEN Subjectieve meting van fysieke belasting

FUNCTIE Inventariseren
Analyseren
Beoordelen

DOELPOPULATIE Alle werknemers

VERSIES Geen

GEBRUIKERS Alle arbo-deskundigen
Arbeidshygiënisten
Bedrijfsartsen
Bedrijfsverpleegkundigen
Ergonomen

SPECIALE EISEN Geen

SOORT INSTRUMENT Vragenlijst
Registratie
Computerprogramma

FREQUENTIE VAN TOEPASSING	<p>Enmalig</p> <p>Enkele malen, nl: voor en na een verandering</p>
INFORMATIE TECHNISCHE KWALITEIT	<p>De Borgschaal is getest en valide bevonden in Borg Psychological bases of Perceived Exertion. <i>Medicine and Science in Sports and Exc.</i> 14 (19-82) No. 5.</p>
KOSTEN-INDICATIE	<p>aanschafprijs</p> <p>benodigde tijd</p> <p>voorbereiding: 4 uur; meting: paar minuten; verwerking: 2 uur.</p>
ORGANISATIE VAN HERKOMST	<p>NIPG-TNO</p>
UITGEVER	<p>NIPG/TNO</p> <p>Grinten, M. van der</p> <p>Wassenaarseweg 56</p> <p>Leiden</p> <p>tel. 071 - 181776</p>
LITERATUUR	<p>Grinten, M. v.d., Smitt, P., Development of a practical Methode for Measuring body part discomfort in advances in Ind. Ergonomics and Safety IV, Edited by S. Kumer, 1992, Taylor and Francis</p> <p>Grinten, M. v.d., Test-retest reliability for measuring body part discomfort, IEA, Parijs, 1991, Taylor and Francis</p>
OPMERKINGEN	

UITGEVER	K.U. Nijmegen
LITERATUUR	Engelstalige Handleiding, C. Maslach & S. Jackson, The MBI-test manual, Consulting Psychologists Press, Palo Alto, USA, 1986. Een Nederlandse handleiding is in voorbereiding.
OPMERKINGEN	De vragenlijst is nog in ontwikkeling, d.w.z. er wordt de laatste hand gelegd aan het samenstellen van normgroepen. Het is de bedoeling om binnenkort met een officiële handleiding te komen. Tot dat moment is de vragenlijst voor wetenschappelijke (d.w.z. niet-commerciële) doeleinden te verkrijgen, mits de ruwe gegevens worden ter beschikking gesteld aan de auteur i.v.m. normering.

Monitor Stress en Lichamelijke Belasting

AUTEUR(S)

Houtman, I.L.D., Hildebrandt, V.L., Dhondt, S.

ABSTRACT

Het instrumentarium (vragenlijst voor werknemers, interviewprotocol voor werkgever en OR) beoogt inzicht te geven in risico's met betrekking tot stress en fysieke belasting, de gevolgen hiervan, preventiebeleid, alsmede belemmerende en bevorderende factoren.

OBJECT

Werkomgeving
Werkplek
Functies/arbeidsorganisatie
Persoon/taakuitvoerder
Arbobeleid van de organisatie

NIVEAU

Op individueel niveau
Op afdelings- of groepsniveau
Op bedrijfsniveau
Op sectorniveau

ONDERWERPEN

Gezondheid
Welzijn

SPECIFIEKE ONDERWERPEN

Stress, fysieke belasting, risico's, gevolgen, preventiebeleid, belemmerende en bevorderende factoren.

FUNCTIE

Signaleren
Inventariseren
Analyseren
Beoordelen
Maatregelen kiezen, zoeken, ontwerpen

DOELPOPULATIE

Alle werknemers

VERSIES

1. monitor vragenlijst voor de werknemers; 2. interview-protocol voor de werkgever en OR.

GEBRUIKERS

Alle arbo-deskundigen
Overheid; bedrijfstakorganisaties

SPECIALE EISEN	Geen
SOORT INSTRUMENT	Vragenlijst Interview
FREQUENTIE VAN TOEPASSING	Eenmalig
INFORMATIE TECHNISCHE KWALITEIT	Het risico-inventarisatiedeel is gebaseerd op gevalideerde instrumenten (zie Houtman e.a., 1993).
KOSTEN-INDICATIE	aanschafprijs benodigde tijd
	vragenlijst 20 minuten; interview 2 uur.
ORGANISATIE VAN HERKOMST	NIPG-TNO
UITGEVER	NIPG-TNO Postbus 124 2300 AC LEIDEN tel. 071 - 181181
LITERATUUR	Houtman, I.L.D. e.a. (1993), Monitor-stress en lichamelijke belasting, Leiden, NIPG/TNO (in voorbereiding)
OPMERKINGEN	

Onderzoeksvragenlijst Arbeidsinhoud (NOVA-WEBA)

AUTEUR(S) Dhondt, S., Houtman, I.L.D.

ABSTRACT

Met de NOVA-WEBA wordt de arbeidsinhoud gemeten volgens criteria van de Arbowet. De stressrisico's en belemmeringen voor leermogelijkheden worden aangegeven. Het is een breedte-instrument: het signaleert risico's in grote populaties.

OBJECT Werkplek
Functies/arbeidsorganisatie
Persoon/taakuitvoerder

NIVEAU Op individueel niveau
Op afdelings- of groepsniveau

ONDERWERPEN Welzijn

SPECIFIEKE ONDERWERPEN Volledigheid, organiserende taken, kortcyclische taken, moeilijkheid, autonomie, informatievoorziening, contactmogelijkheden, conditionele belasting, taakeisen, regelproblemen.

FUNCTIE Signaleren
Inventariseren
Analyseren
Beoordelen

DOELPOPULATIE Alle werknemers

VERSIES Geen

GEBRUIKERS Alle arbo-deskundigen
Arbeidshygiënisten
Bedrijfsartsen
Bedrijfsmaatschappelijk werkers
Bedrijfsverpleegkundigen
Ergonomen
Psychologen
Onderzoekers

SPECIALE EISEN	Geen
SOORT INSTRUMENT	Vragenlijst
FREQUENTIE VAN TOEPASSING	Eenmalig
INFORMATIE TECHNISCHE KWALITEIT	In: Dhondt, S., Houtman, I.L.D., NIPG-publicatie-nummer 92.088.
KOSTEN-INDICATIE	aanschafprijs <i>f</i> 34,65 (publicatie 92.088) benodigde tijd 20 minuten per persoon.
ORGANISATIE VAN HERKOMST	NIPG-TNO
UITGEVER	NIPG-TNO Postbus 124 2300 AC LEIDEN tel. 071 - 181743
LITERATUUR	Dhondt, S., Houtman, I.L.D., Publicatie nummer 92.088.
OPMERKINGEN	

Onderzoeksvragenlijst Ergonomische Conditie (NOVEC)

AUTEUR(S) Dhondt, S., Lingen, P. van

ABSTRACT

De NOVEC heeft als doel voor grote populaties werknemers knelpunten in de ergonomische inrichting van het werk op te sporen en op kwantitatieve wijze verwerkbaar te maken. De vragenlijst is gebaseerd op de NETWERK-methode, waar ook de Inspectiemethode Arbeidsomstandigheden uit voortgekomen is.

OBJECT Werkomgeving
Werkplek
Hulpmiddel (machine, gereedschap)

NIVEAU Op individueel niveau
Rapportage echter op afdelings -of groepsniveau,
op bedrijfsniveau, op sectorniveau

ONDERWERPEN Gezondheid

SPECIFIEKE ONDERWERPEN Ruimte, antropometrie, fysieke belasting, geluid,
trillingen, licht, klimaat, informatie, stoffen, per-
soonskenmerken, werk- en rusttijden.

FUNCTIE Signaleren
Inventariseren

DOELPOPULATIE Alle werknemers

VERSIES Geen

GEBRUIKERS Alle arbo-deskundigen
Onderzoekers.

SPECIALE EISEN Algemene eisen voor vragenlijstonderzoek.

SOORT INSTRUMENT Vragenlijst

FREQUENTIE VAN TOEPASSING Eenmalig

INFORMATIE TECHNISCHE KWALITEIT	Geen
KOSTEN-INDICATIE	aanschafprijs benodigde tijd
ORGANISATIE VAN HERKOMST	NIPG/TNO
UITGEVER	NIPG/TNO Postbus 24 2300 AC LEIDEN tel.: 071-181181
LITERATUUR	Dhondt, S, Lingen, P. van, Constructie NIPG Onderzoeksvragenlijst Ergonomische Conditie, Leiden, NIPG/TNO, rapport 92.104, 1992.
OPMERKINGEN	Belangstellenden kunnen de vragenlijst gratis en met steun van het NIPG gebruiken, indien het NIPG de beschikking kan krijgen over de verzamelde gegevens voor het testen van de vragenlijst.

Oriënterend Werkplekonderzoek (OWO)

AUTEUR(S) Kromhout, H.

ABSTRACT

Met dit instrument zijn de voornaamste knelpunten in de arbeidsomstandigheden op afdelingsniveau eenvoudig te inventariseren binnen de tijdsduur van één dag, voor een middelgroot bedrijf.

OBJECT Werkomgeving
Werkplek
Hulpmiddel (machine, gereedschap)
Functies/arbeidsorganisatie
Persoon/taakuitvoerder

NIVEAU Op afdelings- of groepsniveau

ONDERWERPEN Veiligheid
Gezondheid

SPECIFIEKE ONDERWERPEN Geluid, trillingen, schokken, verlichting, klimaat, straling, chemische stoffen, biologische factoren, fysieke belasting, perceptief mentale belasting, veiligheid.

FUNCTIE Signaleren
Inventariseren
Analyseren
Beoordelen

DOELPOPULATIE Alle werknemers

VERSIES Geen

GEBRUIKERS Alle arbo-deskundigen

SPECIALE EISEN Geen

SOORT INSTRUMENT Observatie
Checklist

FREQUENTIE VAN TOEPASSING	Enmalig Met vaste tussenpozen
INFORMATIE TECHNISCHE KWALITEIT	In: Oostendorp & Kromhout, 1985, Vakgroep Luchthygiëne en verontreiniging R.154, LUW Wageningen.
KOSTEN-INDICATIE	aanschafprijs gratis benodigde tijd
ORGANISATIE VAN HERKOMST	Vakgroep Luchtkwaliteit LUW BGD Dordrecht
UITGEVER	H. Kromhout Postbus 8129 6700 EV Wageningen tel: 08370-84147
LITERATUUR	Oostendorp en Kromhout, Vakgroep Luchthygiëne en Verontreiniging R-154, LUW Wageningen, 1985 Kromhout, et.al., American Journal of Industrial Medicine 12: 551-562, 1987.
OPMERKINGEN	

Participatie Ergonomie (PE)

AUTEUR(S)

Vink, P., Wortel, E., Lourijssen E., Dul, J.

ABSTRACT

Bij PE worden diverse geledingen in het bedrijf actief betrokken bij het proces van verbeteren van de werkplek. De volgende stadia worden hierbij doorlopen: initiatief → probleem signaleren → selectie van oplossingen → implementatie → evaluatie, en dan eventueel weer opnieuw. In de PE-aanpak wordt in samenspraak met het bedrijf een verbetering bedacht.

OBJECT

Werkomgeving
Werkplek
Hulpmiddel (machine, gereedschap)
Functies/arbeidsorganisatie
Persoon/taakuitvoerder
Ziekteverzuim/arbeidsongeschiktheid
Arbobeleid van de organisatie

NIVEAU

Op individueel niveau
Op afdelings- of groepsniveau
Op bedrijfsniveau

ONDERWERPEN

Arbobreed

SPECIFIEKE ONDERWERPEN

Ergonomische knelpunten; voornamelijk de belasting van het bewegingsapparaat.

FUNCTIE

Signaleren
Inventariseren
Analyseren
Beoordelen
Maatregelen kiezen, zoeken, ontwerpen
Maatregelen implementeren

DOELPOPULATIE

Alle werknemers

VERSIES

Geen

GEBRUIKERS	Bedrijfsartsen Bedrijfsverpleegkundigen Alle werknemers en werkgevers
SPECIALE EISEN	Bij de uitvoering moet een PE-projectgroep worden gevormd, waarbij de samenstelling per project verschilt. Samenstelling afhankelijk van project.
SOORT INSTRUMENT	Projectgroep
FREQUENTIE VAN TOEPASSING	Eenmalig
INFORMATIE TECHNISCHE KWALITEIT	Geen
KOSTEN-INDICATIE	aanschafprijs benodigde tijd
ORGANISATIE VAN HERKOMST	NIPG-TNO
UITGEVER	n.v.t.
LITERATUUR	Vink, P., Lourijsen, E., Wortel, E., Dul, J., Experiences in participatory ergonomics: results of a roundtable session during the 11th JEA Congress, paris, Juli 1991.
OPMERKINGEN	

Paswerk

AUTEUR(S) Nijboer, I.D., Mossink, J., Eveleens, W, Midden-
dorp, J., Wevers, C.W.J.

ABSTRACT

Praktijkboek/methode voor het aanpassen van werk aan een arbeidsongeschikte werknemer. Bestaat uit een analyse van de individuele problematiek in een bepaalde werksituatie en een aanpak voor het aanpassen van dat werk.

OBJECT	Werkomgeving Werkplek Hulpmiddel (machine, gereedschap) Functies/arbeidsorganisatie Persoon/taakuitvoerder
NIVEAU	Op individueel niveau
ONDERWERPEN	Arbobreed
SPECIFIEKE ONDERWERPEN	Kennis en vaardigheden, werk- en rusttijden, taakinhoud, houding en beweging, informatieverwerking, chemische, fysische en sociale omgeving.
FUNCTIE	Analyseren Beoordelen Maatregelen kiezen, zoeken, ontwerpen Maatregelen implementeren Herplaatsing/reïntegratie van arbeidsongeschikten Sociaal-medische begeleiding
DOELPOPULATIE	Bepaalde risicogroep(en): (gedeeltelijk) arbeidsongeschikten
VERSIES	Geen
GEBRUIKERS	Bedrijfsartsen Bedrijfsverpleegkundigen Ergonomen Psychologen Personeelsfunctionarissen, arbeidskundigen

SPECIALE EISEN	De werknemers moet (weer) kunnen werken, en er moet een bepaalde werkplek beschikbaar zijn.
SOORT INSTRUMENT	Interview Observatie Checklist Registratie
FREQUENTIE VAN TOEPASSING	Enkele malen, nl: 2 keer of meer.
INFORMATIE TECHNISCHE KWALITEIT	Geen
KOSTEN-INDICATIE	aanschafprijs <i>f</i> 93,-- (boek) benodigde tijd Variabel.
ORGANISATIE VAN HERKOMST	NIPG-TNO, NIA
UITGEVER	VUGA Den Haag
LITERATUUR	Nijboer, I.D., Paswerk, praktijkboek voor individuele arbeidsaanpassing van arbeidsongeschikte werknemers, VUGA, Den Haag.
OPMERKINGEN	

Periodiek Bedrijfsgezondheidskundig Onderzoek (PBGO)

AUTEUR(S) Commissie Standaardisatie (NVAB)

ABSTRACT

Het bewaken van het evenwicht tussen gezondheidstoestand en arbeidsbelasting bij individuele en groepen werknemers.

OBJECT Werkomgeving
Werkplek
Functies/arbeidsorganisatie
Persoon/taakuitvoerder
Arbobeleid van de organisatie

NIVEAU Op individueel niveau
Op afdelings- of groepsniveau
Op bedrijfsniveau
Op sectorniveau

ONDERWERPEN Arbobreed

SPECIEKE ONDERWERPEN Algemene gezondheidstoestand, werkbeleving.

FUNCTIE Signaleren
Inventariseren

DOELPOPULATIE Alle werknemers

VERSIES Diverse doelgroepmodulen; diverse ?.

GEBRUIKERS Alle arbo-deskundigen

SPECIALE EISEN Bedrijfsgewijze uitvoering; gelijktijdig onderzoeken van gezondheid en werk, e.a.

SOORT INSTRUMENT Vragenlijst
Checklist
Inspectie
Keuring

FREQUENTIE VAN TOEPASSING Met vaste tussenpozen: 1 keer per 4 jaar.

INFORMATIE TECHNISCHE KWALITEIT	In beperkte mate voor zover het de vragenlijst betreft. In: Weel, A.N.H. en J.P.J. Broersen, 1992, Signalen van problemen in werk en gezondheid, proefschrift UvA.
KOSTEN-INDICATIE	aanschafprijs benodigde tijd
	30-40 minuten.
ORGANISATIE VAN HERKOMST	Werkgroep van NVAB, LOD (Federatie Gezamenlijke BGD-en)
UITGEVER	Federatie van Arbo- en Bedrijfgezondheidsdiensten Postbus 92157 2508 ED DEN HAAG
LITERATUUR	
OPMERKINGEN	

Protocol Werkplekonderzoek in de rubberverwerkende industrie

AUTEUR(S) Tongeren, Van, Kromhout, Swuste

ABSTRACT

Het protocol beschrijft hoe een gericht werkplekonderzoek kan worden opgezet en uitgevoerd naar de arbeidsomstandigheden, m.n. rond het werken met toxische stoffen. Het doel hiervan is knelpunten te inventariseren, en die vervolgens aan te pakken.

OBJECT	Werkomgeving Werkplek Persoon/taakuitvoerder
NIVEAU	Op individueel niveau Op afdelings- of groepsniveau Op bedrijfsniveau
ONDERWERPEN	Veiligheid Gezondheid
SPECIFIEKE ONDERWERPEN	Toxische stoffen, lawaai, stof, trillingen, werkhouding, klimaat, veiligheid van machines.
FUNCTIE	Signaleren Inventariseren Analyseren Beoordelen
DOELPOPULATIE	Bepaalde bedrijfstak(ken): rubberverwerkende industrie
VERSIES	Geen
GEBRUIKERS	Arbeidshygiënist(en)
SPECIALE EISEN	Kennis van het productieproces en gevolgen hiervan voor arbeidsomstandigheden in deze sector is noodzakelijk, en een proef-afname is aan te raden.

SOORT INSTRUMENT	Observatie Checklist Inspectie
FREQUENTIE VAN TOEPASSING	Eenmalig
INFORMATIE TECHNISCHE KWALITEIT	Door van Tongeren en Kromhout, LUVU-LUW, R-419.
KOSTEN-INDICATIE	aanschafprijs f 50,-- (publicatie) benodigde tijd
ORGANISATIE VAN HERKOMST	Landbouww universiteit Wageningen, University of Birmingham, TU Delft vakgroep Veiligheidskunde
UITGEVER	SdU Uitgeverij Plantijnstraat Afdeling Verkoop Publicaties Arbeidsinspectie, K 2301 Postbus 20014 2500 EA Den Haag tel: 070-3789884
LITERATUUR	Protocol werkplekonderzoek in de rubberverwerkende industrie (CV24), Den Haag, Arbeidsinspectie, Min. SoZaWe, 1991
OPMERKINGEN	Bij het boek hoort een supplement met een set voor de gegevensverzameling.

Reprotox Instrument

AUTEUR(S) Stijkel, A.

ABSTRACT

Het reprotox instrument is bedoeld als hulpmiddel voor BGD-en ter advisering aan werkgevers en werknemers inzake het beheersen en voorkomen van risico's voor de reproductiefunctie en/of het nageslacht van werknemers (bijv) als gevolg van beroepsmatige blootstelling aan chemische stoffen en/of processen.

OBJECT Werkomgeving
Werkplek

NIVEAU Op individueel niveau

ONDERWERPEN Gezondheid

SPECIFIEKE ONDERWERPEN Chemische stoffen

FUNCTIE Inventariseren
Analyseren
Beoordelen
Maatregelen kiezen, zoeken, ontwerpen
Maatregelen implementeren
evalueren van maatregelen

DOELPOPULATIE werknemers die met chemische stoffen werken

VERSIES Geen

GEBRUIKERS Arbeidshygiënist
Bedrijfsartsen
Reprotox-expert bij BGD-en

SPECIALE EISEN Geen

SOORT INSTRUMENT Stappenplan

FREQUENTIE VAN TOEPASSING Enkele malen, nl: bij veranderingen die van belang zijn (bijv. zwangerschap).

INFORMATIE TECHNISCHE KWALITEIT	Geen
KOSTEN-INDICATIE	aanschafprijs <i>f</i> 24,-- benodigde tijd
ORGANISATIE VAN HERKOMST	Coronel Laboratorium, UvA
UITGEVER	Min. SZW/DGA Postbus 90804 2509 LV Den Haag
LITERATUUR	Stijkel, A., Een reprotox-instrument: hulpmiddel voor BGD-en ter advisering van WG en WN inzake het beheersen en voorkomen van reprotoxrisico's in arbeidssituaties, Min. SoZaWe, Arbeidsinspectie, Den Haag, 1992, 46 p., Studie S138-2.
OPMERKINGEN	Stappenplan gericht op chemische stoffenbeleid.

Risiconomogram

AUTEUR(S) Henstra, D.G.

ABSTRACT

Met het risiconomogram is het mogelijk arbeidsrisico's met elkaar te vergelijken aan de hand van 4 criteria, t.w.: de waarschijnlijkheid van het optreden van ongewenste effecten, blootstellingsduur aan het risico, de mogelijkheid tot afwenden van het risico, en het effect die het risico (kan) hebben. Aan de hand hiervan kan een ordening worden gemaakt in de urgentie om de risico's aan te pakken.

OBJECT arbeidsrisico-classificatie

NIVEAU Op individueel niveau
Op bedrijfsniveau

ONDERWERPEN Arbobreed

SPECIFIEKE ONDERWERPEN Arbeidsrisico's

FUNCTIE Analyseren
Beoordelen

DOELPOPULATIE Alle werknemers

VERSIES Geen

GEBRUIKERS Alle arbo-deskundigen
Arbeidshygiënisten
Bedrijfsartsen
Bedrijfsverpleegkundigen
Ergonomen
Psychologen
Veiligheidskundigen
Team van arbo-deskundigen en beleidsmakers in de organisatie

SPECIALE EISEN	Bij voorkeur moet het instrument worden toegepast in teamverband, om zo een meer objectieve classificatie te krijgen. Het risiconomogram is bedoeld om het denken te structureren en als advies. Men moet geen absolute waarde aan de uitkomst binden.
SOORT INSTRUMENT	Nomogram
FREQUENTIE VAN TOEPASSING	Eenmalig
INFORMATIE TECHNISCHE KWALITEIT	Geen
KOSTEN-INDICATIE	aanschafprijs n.v.t. benodigde tijd
ORGANISATIE VAN HERKOMST	Arbeidsinspectie Amsterdam
UITGEVER	N.v.t.
LITERATUUR	Henstra, D.C., Risicoclassificatie door middel van een monogram, NVVK-info, december 1992, 39-42
OPMERKINGEN	Het Nomogram is een 'formule', en dient te worden beschouwd als een instrument in ontwikkeling.

Schaal Ervaren Belasting (SEB)

AUTEUR(S)	Meijman, Th.
ABSTRACT	Met de SEB wordt vermoeidheid in verband met het werk gemeten.
OBJECT	Persoon/taakuitvoerder
NIVEAU	Op individueel niveau
ONDERWERPEN	Gezondheid Welzijn
SPECIFIEKE ONDERWERPEN	Werkdruk, belasting, werktijden.
FUNCTIE	Signaleren Beoordelen
DOELPOPULATIE	Alle werknemers
VERSIES	Geen
GEBRUIKERS	Bedrijfsartsen Ergonomen Psychologen
SPECIALE EISEN	Geen
SOORT INSTRUMENT	Vragenlijst
FREQUENTIE VAN TOEPASSING	Met vaste tussenpozen: vele malen per jaar.
INFORMATIE TECHNISCHE KWALITEIT	Het instrument is in een promotie-onderzoek ontwikkeld en getest en blijkt valide, betrouwbaar en specifiek.
KOSTEN-INDICATIE	aanschafprijs benodigde tijd
ORGANISATIE VAN HERKOMST	Fac. Psychologie/Fac. Geneeskunde UvA.

UITGEVER	Te verkrijgen via de auteur.
LITERATUUR	Meijman, Th., 'Over vermoeidheid', Amsterdam, Studiecentrum Arbeid en Gezondheid, 1991.
OPMERKINGEN	

Sociotechnische Taak Analyse (STTA)

AUTEUR(S) Eynatten, F.M. van

ABSTRACT

Instrument om taken te analyseren en op sociotechnische grondslag te verbeteren.

OBJECT Functies/arbeidsorganisatie

NIVEAU Op individueel niveau

ONDERWERPEN Welzijn

SPECIEKE ONDERWERPEN Taakinhoud

FUNCTIE
Signaleren
Inventariseren
Analyseren
Beoordelen
Maatregelen kiezen, zoeken, ontwerpen
Maatregelen implementeren

DOELPOPULATIE Bepaalde bedrijfstak(ken): vnl. industrie

VERSIES Onbekend.

GEbruikers Psychologen

SPECIALE EISEN Geen

SOORT INSTRUMENT
Interview
Inspectie

FREQUENTIE VAN TOEPASSING Eenmalig

INFORMATIE TECHNISCHE KWALITEIT In het proefschrift van Van Eynatten (zie literatuur)

KOSTEN-INDICATIE aanschafprijs
benodigde tijd

ORGANISATIE VAN HERKOMST Katholieke Universiteit Nijmegen

UITGEVER

Via de auteur bij TU Eindhoven.

LITERATUUR

Eijnatten, F.M. van, 1985, STTA, naar een nieuw
werkstructureringsparadigma, proefschrift KUN.
Eijnatten, F.M. van, 1990, Meten van kwaliteit
van de arbeid, TU Eindhoven ISBN 90-6757-040-0

OPMERKINGEN

Taakkenmerkenlijst

AUTEUR(S)	Algera, J.A.
ABSTRACT	Instrument om een aantal (24) intrinsieke, 'objectieve' kenmerken van arbeidstaken te meten. Deze kenmerken zijn gekozen vanuit het gezichtspunt van werkmotivatie en het ontwerpen van 'goede' taken.
OBJECT	Werkomgeving Functies/arbeidsorganisatie taakstructuur
NIVEAU	Op individueel niveau
ONDERWERPEN	Welzijn
SPECIFIEKE ONDERWERPEN	functie-inhoud; werkdruk (24 taakkenmerken)
FUNCTIE	Inventariseren Analyseren Beoordelen Maatregelen kiezen, zoeken, ontwerpen
DOELPOPULATIE	Alle werknemers functies
VERSIES	Geen
GEBRUIKERS	Psychologen
SPECIALE EISEN	Kennis van taakontwerp en arbeidsmotivatie.
SOORT INSTRUMENT	Grafische beoordelingsschalen
FREQUENTIE VAN TOEPASSING	Eenmalig
INFORMATIE TECHNISCHE KWALITEIT	Zie publicatie Algera, J.A., Kenmerken van Werk, Swets & Zeitlinger, Lisse, 1981.

SOORT INSTRUMENT	Observatie Registratie
FREQUENTIE VAN TOEPASSING	Eenmalig
INFORMATIE TECHNISCHE KWALITEIT	De betrouwbaarheid in: Appl. Ergonomics, 23 (5), 331-336, de validiteit in: Ergonomics (in press). Conclusie: validiteit en betrouwbaarheid zijn afhankelijk van toepassing.
KOSTEN-INDICATIE	aanschafprijs f 9.000,-- benodigde tijd 2 dagen.
ORGANISATIE VAN HERKOMST	Studiecentrum Arbeid en Gezondheid, bij de Faculteit der Geneeskunde van de Universiteit van Amsterdam, Ergocare bij de Faculteit der Bewegingswetenschappen van de Vrije Universiteit Amsterdam
UITGEVER	Ergocare (P. Kuijer) v.d. Boechorststraat 9 1081 ST AMSTERDAM tel: 020-5487240.
LITERATUUR	Mertilla, Karwowski, Computer Applications in Ergonomics, Occupational Safety & Health, Elsevier, 1992 Ontwikkeling NEN 2739
OPMERKINGEN	TRAC stelt arbo-deskundigen in staat om ook de OWAS-methode toe te passen.

Test Beeldschermwerk

AUTEUR(S) Zijlstra, F.R.H., Buurman, R. den, Horn, L.A. ten, Regensburg, R.E.

ABSTRACT

Evaluatie-methode waarmee een beeldschermwerker zelf een indruk kan krijgen van de kwaliteit van de eigen werkplek met betrekking tot meubilair, apparatuur, programmatuur en arbeidstaak. De vragen zijn zodanig gesteld en voorzien van toelichting dat de gebruiker de eigen deskundigheid vergroot met betrekking tot de arbeidsomstandigheden.

OBJECT Werkomgeving
Werkplek
Hulpmiddel (machine, gereedschap)
Functies/arbeidsorganisatie

NIVEAU Op individueel niveau

ONDERWERPEN Arbobreed

SPECIEKE ONDERWERPEN Meubilair; hardware; software; arbeidstaak.

FUNCTIE Signaleren

DOELPOPULATIE beeldschermwerkers

VERSIES Geen

GEBRUIKERS Werknemers

SPECIALE EISEN Geen

SOORT INSTRUMENT Vragenlijst

FREQUENTIE VAN TOEPASSING Eenmalig

INFORMATIE TECHNISCHE KWALITEIT In een beperkt bruikbaarheidsonderzoek en validiteitsbeoordeling. Conclusie: voldoende voor het doel.

KOSTEN-INDICATIE	aanschafprijs	f 20,--
	benodigde tijd	30 minuten per persoon.
ORGANISATIE VAN HERKOMST	TU Delft	
UITGEVER	Delftse Universitaire Pers Stevinweg 1 2628 CN DELFT tel.: 015 - 783253	
LITERATUUR	Zijlstra, F.R.H., e.a., Test Beeldschermwerk, Delftse Universitaire Pers, 1989, ISBN 90-6275-574-7.	
OPMERKINGEN	Er bestaat tevens een Engelse, Hongaarse en Roemeense vertaling.	

Tiladviseur

AUTEUR(S)

Vink, P. en Berg, R. van den

ABSTRACT

Met de Tiladviseur kunnen til-taken in werksituaties geregistreerd en beoordeeld worden volgens de NIOSH-methode. Tevens worden suggesties gegeven ter verbetering van de situatie.

OBJECT

Werkplek
Persoon/taakuitvoerder
til-handeling

NIVEAU

Op afdelings- of groepsniveau

ONDERWERPEN

Veiligheid
Gezondheid

SPECIFIEKE ONDERWERPEN

Lichamelijke belasting bij tillen, de tilhandeling.

FUNCTIE

Signaleren
Inventariseren
Analyseren
Beoordelen
Maatregelen kiezen, zoeken, ontwerpen

DOELPOPULATIE

Alle werknemers

VERSIES

Er komt een versie voor de Bouw in september 1993.

GEBRUIKERS

Alle arbo-deskundigen
Arbeidshygiënist
Bedrijfsartsen
Bedrijfsverpleegkundigen
Ergonomen
Veiligheidskundigen

SPECIALE EISEN

Het instrument is alleen toepasbaar voor 2-handig en vloeiend tillen.

SOORT INSTRUMENT	Observatie Registratie
FREQUENTIE VAN TOEPASSING	Enkele malen, nl: voor en na veranderde of verbeterde tilstuaties
INFORMATIE TECHNISCHE KWALITEIT	De Tiladviseur is gebaseerd op de NIOSH-methode, welke valide en betrouwbaar is (Putz-Anderson en Waters, 1991). Het programma is intern en door 16 externen getest.
KOSTEN-INDICATIE	aanschafprijs <i>f</i> 1.495,-- benodigde tijd 15 minuten per persoon.
ORGANISATIE VAN HERKOMST	NIPG/TNO
UITGEVER	Upgrade B.V. Jupiterstraat 98 Hoofddorp tel. 02503 - 30377
LITERATUUR	Vink, P., Berg, R. van den, Dul, J., Het beoordelen van tillen met de nieuwe NIOSH-methode, Tijdschrift voor Ergonomie, oktober 1992.
OPMERKINGEN	

Vicon

AUTEUR(S) Delleman, N.J.

ABSTRACT

Opto-electronisch videosysteem voor drie-dimensionale houdings- en bewegingsregistratie.

OBJECT Werkplek
Hulpmiddel (machine, gereedschap)
Persoon/taakuitvoerder

NIVEAU Op individueel niveau

ONDERWERPEN Gezondheid

SPECIEKE ONDERWERPEN Lichamelijke belasting.

FUNCTIE Analyseren

DOELPOPULATIE Alle werknemers

VERSIES Geen

GEBRUIKERS Bewegingswetenschappers, ergonomisch onderzoekers

SPECIALE EISEN Afhankelijk van de onderzoeksvraagstelling.

SOORT INSTRUMENT Registratie

FREQUENTIE VAN TOEPASSING Eenmalig

INFORMATIE TECHNISCHE KWALITEIT Specificaties op te vragen bij de producent (zie 15).

KOSTEN-INDICATIE aanschafprijs Op te vragen bij de producent.
benodigde tijd Afhankelijke van de onderzoeksvraagstelling.

ORGANISATIE VAN HERKOMST NIPG/TNO, afdeling HOBO

UITGEVER

Oxford Metrics Limited
Unit 14, 7 West Way
Botley, Oxford
Engeland OX2 0JB
tel.: 0865-244656

LITERATUUR

Delleman, N.J. Van der Grinten, M.P., Dul, J.,
VICON - Rechneronderstutzte Bewegungsanalyse
am Arbeitsplatz. In: IPA-IAO Forschung und Praxis
T18 Rechnerunterstutzte Arbeitsplatzgestaltung,
Bullinger, H.-J. (ed.), Berlin, Springer Verlag,
1990, 31-48.

OPMERKINGEN

Vragenlijst Arbeid en Gezondheid (VAG)

AUTEUR(S) Grundemann, R.W.M., Smulders, P.G.W., Winter, C.R. de

ABSTRACT

Met de VAG wordt de gezondheid en werk door werknemers zelf beoordeeld. De VAG geeft informatie voor arbobeleid organisatie, voor bedrijfsgezondheidszorg e.d. Er zijn referentiegegevens van 20.000 werknemers aanwezig.

OBJECT Werkomgeving
Werkplek
Functies/arbeidsorganisatie
Persoon/taakuitvoerder
Ziekteverzuim/arbeidsongeschiktheid

NIVEAU Op afdelings- of groepsniveau

ONDERWERPEN Arbobreed

SPECIFIEKE ONDERWERPEN De tien onderwerpen of schalen van de VAG
1. Taakinhoud/zelfstandigheid
2. Taakeisen/stressoren
3. Werkorganisatie
4. Werkomstandigheden en veiligheid
5. Leiding en collega's
6. Invloed van het werk op de prive-situatie
7. Beloning, waardering en toekomstverwachtingen
8. Totaal-oordeel over het werk
9. Lichamelijke en psychische gezondheid
10. Ziekteverzuim/contact met de arts/medicijngebruik

FUNCTIE	Signaleren Inventariseren Analyseren Beoordelen Maatregelen kiezen, zoeken, ontwerpen Maatregelen implementeren maatregelen evalueren
DOELPOPULATIE	Alle werknemers
VERSIES	Geen
GEBRUIKERS	Alle arbo-deskundigen Bedrijfsartsen Bedrijfsmaatschappelijk werkers Bedrijfsverpleegkundigen Psychologen
SPECIALE EISEN	Geen
SOORT INSTRUMENT	Vragenlijst
FREQUENTIE VAN TOEPASSING	Eenmalig Met vaste tussenpozen
INFORMATIE TECHNISCHE KWALITEIT	Zie Grundemann e.a. (in prep.) VAG: Vragenlijst Arbeid en Gezondheid; handleiding. Lisse, Swets & Zeitlinger.
KOSTEN-INDICATIE	aanschafprijs benodigde tijd
ORGANISATIE VAN HERKOMST	NIPG/TNO
UITGEVER	Swets & Zeitlinger Lisse tel. 02521 - 19113

LITERATUUR

Smulders, e.a., The Dutch work and health questionnaire; description, methodological characteristics, reference data and correlations with absenteeism, Leiden, NIPG, 1992.

OPMERKINGEN

Vragenlijst Gezondheid, Werk en Werkomstandigheden van Onderwijzend Personeel.

AUTEUR(S)

Poppel, J. van en Kamphuis, P.

ABSTRACT

De vragenlijst geeft een beeld van de somatische en psychische gezondheidsbeleving, de taakbelasting, de arbeidsomstandigheden en arbeidsverhoudingen van onderwijzend personeel. Het instrument kan ingezet worden in individueel of groepsgericht PBGO, en kan ook gebruikt worden in het kader van een 'schoolgezondheidsonderzoek'. Het instrument beoogt zowel de gezondheids-situatie van de individuele onderwijsgevende als van het hele team van een school in beeld te krijgen.

OBJECT

Werkomgeving
Functies/arbeidsorganisatie
Persoon/taakuitvoerder

NIVEAU

Op individueel niveau

ONDERWERPEN

Gezondheid
Welzijn

SPECIFIEKE ONDERWERPEN

Taakbelasting binnen de school, collegiale verhoudingen, mentale belasting, lichamelijke belasting, werkdruk, materiele arbeidsomstandigheden, arbeidsinhoud.

FUNCTIE

Signaleren
Inventariseren
Analyseren

DOELPOPULATIE

Bepaalde functiegroep(en): onderwijsgevend personeel

VERSIES

Geen

GEBRUIKERS

Bedrijfsartsen
Psychologen

SPECIALE EISEN	Een goede voorbereiding van het onderzoek bij de doelpopulatie (o.a. anonimiteitsgaranties en vervolg-activiteiten) is zeer aan te bevelen.
SOORT INSTRUMENT	Vragenlijst
FREQUENTIE VAN TOEPASSING	Met vaste tussenpozen: 1 keer per 4 jaar.
INFORMATIE TECHNISCHE KWALITEIT	Voldoende betrouwbaarheid en zekere mate van validiteit, zie: PBGO bij onderwijzend personeel van 45-49 jaar, J. van Poppel en P. Kamphuis. EBO-tussen-rapport nr. 13, IVA Tilburg, maart 1990.
KOSTEN-INDICATIE	aanschafprijs benodigde tijd
	zie onder 'opmerkingen'
ORGANISATIE VAN HERKOMST	IVA, Tilburg
UITGEVER	IVA-Tilburg Postbus 90153 5000 LE TILBURG tel: 013-662443.
LITERATUUR	Poppel, van en Kamphuis, Methodencahier nr. 8 'PBG0 in het onderwijs', IVA Tilburg, november 1989 Poppel, van en Kamphuis, PBGO bij onderwijzend personeel in de leeftijdsgroep 45 tot 49 jaar, IVA Tilburg, maart 1990 Kamphuis en Poppel, van, Het schoolgezondheids-onderzoek onder onderwijsgevenden, EBO-tussen-rapport nr. 17, IVA Tilburg, april 1990 Poppel, van en Kamphuis, Gezondheid, werk en werkomstandigheden van onderwijzend personeel in schooljaar 1990-1991, Min. SoZaWe/Al (S 154).

OPMERKINGEN

Werd voorheen PGBO-lijst voor het Onderwijs genoemd.

Voor gebruik van de vragenlijst wordt een contractje opgemaakt tussen BGD en IVA, waarin wordt geregeld dat de BGD de vragenlijsten gratis ter beschikking krijgt in ruil voor verwerking van de gegevens in een landelijk referentiebestand.

Vragenlijst Houding-Beweging-Gezondheid. (VHBG) Computer-programma Loquest

AUTEUR(S) Hildebrandt, V.H.

ABSTRACT

De VHBG heeft als doel het in kaart brengen van gezondheidsproblematiek van het bewegingsapparaat (klachten) en daarmee samenhangende individuen werkgebonden factoren.

OBJECT
Werkomgeving
Werkplek
Hulpmiddel (machine, gereedschap)
Functies/arbeidsorganisatie
Persoon/taakuitvoerder
Ziekteverzuim/arbeidsongeschiktheid

NIVEAU
Op afdelings- of groepsniveau
Op bedrijfsniveau
Op sectorniveau

ONDERWERPEN
Gezondheid

SPECIFIEKE ONDERWERPEN
Gezondheidsproblematiek van het bewegingsapparaat. Vragen naar: - algemeen: demografische gegevens, - werk: historie, taken, werkdruk. Voorkomen hinder houding/beweging, - vrije tijd: sport, - gezondheid: klachten, medische consumptie.

FUNCTIE
Signaleren
Inventariseren
Analyseren
Beoordelen

DOELPOPULATIE
Alle werknemers

VERSIES
Geen

GEBRUIKERS	Alle arbo-deskundigen Arbeidshygiënisten Bedrijfsartsen Bedrijfsmaatschappelijk werkers Bedrijfsverpleegkundigen Ergonomen
SPECIALE EISEN	Geen
SOORT INSTRUMENT	Vragenlijst Computerprogramma
FREQUENTIE VAN TOEPASSING	Eenmalig Met vaste tussenpozen: ongeveer 1 keer per jaar.
INFORMATIE TECHNISCHE KWALITEIT	Goede predictieve validiteit (bron: zie onder). Test-herstest: gereed half 1993.
KOSTEN-INDICATIE	aanschafprijs benodigde tijd
	vragenlijst: gratis; computerprogramma: onbekend. 30-60 min. voor invullen en invoeren computer.
ORGANISATIE VAN HERKOMST	NIPG/TNO
UITGEVER	Hildebrandt, V.H. Wassenaarseweg 56 Leiden tel: 071-181760
LITERATUUR	Hildebrandt, V.H. en Douwes, M., Lichamelijke belasting en arbeid: Vragenlijst bewegingsapparaat: de validiteit van gerapporteerde romphouding en rugklachten bij vergelijking van beroepsgroepen, Voorburg, Min. SoZaWe, DGA, 1991 (S 122-3). Hildebrandt, V.H. en Smitt, P., Handleiding software-pakket vragenlijst bewegingsapparaat (in voorbereiding).
OPMERKINGEN	

Vragenlijst Klimaatbeleving

AUTEUR(S) Vogelzang, P.F.J. en J.W.J. van der Gulden

ABSTRACT

Vragenlijst voor de beoordeling van gebouwgebonden gezondheidsklachten; 'Sick Building Syndrome'.

OBJECT
Werkomgeving
Werkplek
Functies/arbeidsorganisatie
Persoon/taakuitvoerder
Ziekteverzuim/arbeidsongeschiktheid

NIVEAU
Op afdelings- of groepsniveau
Op bedrijfsniveau

ONDERWERPEN
Gezondheid
Welzijn

SPECIFIEKE ONDERWERPEN
Primair: klimaat, secundair ook: functie-inhoud, mentale belasting, werkdruk, verlichting, meubilair.

FUNCTIE
Inventariseren
Analyseren
Beoordelen
Maatregelen kiezen, zoeken, ontwerpen

DOELPOPULATIE
Alle werknemers

VERSIES
Geen

GEBRUIKERS
Alle arbo-deskundigen

SPECIALE EISEN
Geen

SOORT INSTRUMENT
Vragenlijst

FREQUENTIE VAN TOEPASSING
Eenmalig

INFORMATIE TECHNISCHE KWALITEIT	De VPFA-items in: Dijkstra A. et al. Funktioneren in de arbeidssituatie. NIPG-TNO, Leiden: 1981, de rest in: Vogelzang P.F.J. en van der Gulden J.W..J.. Hoe klaagt men in een gezond gebouw ?, Maandblad Arbeidsomstandigheden 1991: 763-766.
KOSTEN-INDICATIE	aanschafprijs nihil benodigde tijd ongeveer 20 minuten per persoon.
ORGANISATIE VAN HERKOMST	Sectie Arbeids- en Bedrijfsgeneeskunde, Katholieke Universiteit Nijmegen
UITGEVER	P.F.J. Vogelzang, afd. ABG Verlengde Groenestraat 75 6525 JE NIJMEGEN tel: 080-613124/613119
LITERATUUR	Vogelzang, P.F.J., Gulden, J.W.J. vander, Standaardlijst voor 'Sick Building' - klachten. beoordeling van bestaande vragenlijsten voor onderzoek naar gezondheidsklachten bij gebruikers van gebouwen en een voorstel voor een standaardlijst, Katholieke Universiteit Nijmegen, 1990.
OPMERKINGEN	

Vragenlijst Onderzoek Ervaren Gezondheid (VOEG)

AUTEUR(S)

Dirken, J.M.

ABSTRACT

Het doel van de VOEG is het meten van gezondheidsklachten (m.n. psychosomatische klachten) bij werknemers.

OBJECT

Persoon/taakuitvoerder

NIVEAU

Op individueel niveau
Op afdelings- of groepsniveau

ONDERWERPEN

Gezondheid

SPECIFIEKE ONDERWERPEN

Psychosomatische klachten; de meest uitgebreide versie bevat klachten van specifieke orgaansystemen:
- nerveus
- hart & vaten
- maag/darm
- bewegingsapparaat

FUNCTIE

Signaleren
Inventariseren
Analyseren
Beoordelen

DOELPOPULATIE

Alle werknemers

VERSIES

Geen

GEBRUIKERS

Alle arbo-deskundigen
Arbeidshygiënisten
Bedrijfsartsen
Bedrijfsmaatschappelijk werkers
Bedrijfsverpleegkundigen
Ergonomen
Psychologen

SPECIALE EISEN

Geen

SOORT INSTRUMENT	Vragenlijst
FREQUENTIE VAN TOEPASSING	Enmalig Enkele malen, nl: kan worden gebruikt in periodiek onderzoek.
INFORMATIE TECHNISCHE KWALITEIT	In: 1. Dirken, J.M.: Arbeid en Stress, 1969, Groningen: Wolters Noordhoff 2. Joosten & Drop: Gezondheid en Samenleving, 1987; 251-265 3. Van Sonsbeek, 1990, CBS, Katern 17.
KOSTEN-INDICATIE	aanschafprijs benodigde tijd
	5 - 15 minuten
ORGANISATIE VAN HERKOMST	NIPG-TNO
UITGEVER	
LITERATUUR	Te vinden in onder andere Kompier, M.A.J., Marcelissen, F.H.G., Handboek Werkstress, NIA, Amsterdam, 1990
OPMERKINGEN	Er zijn drie versies: 53 items (origineel; Dirken, 1969); 21 items; 13 items (o.a. CBS gebruikt het LSO (gezondheidsenquête)

Vragenlijst Organisatie Stress Doetinchem (VOS-D)

AUTEUR(S) Wolff, Ch.J.

ABSTRACT

Vragenlijst om stressorzaken en stressgevolgen vast te stellen. Vooral geschikt voor 'witte-boorden-functies'. Gebaseerd op Michigan Organisatie Stress Model. Vergelijkingen mogelijk met productiepersoneel, kantoorpersoneel en hoger en middelbaar personeel. De VOS-D bevat 95 vragen in 14 subschalen.

OBJECT Functies/arbeidsorganisatie
Persoon/taakuitvoerder

NIVEAU Op individueel niveau
Op afdelings- of groepsniveau
Op bedrijfsniveau
VOS-D wordt ingevuld door individuen, maar is niet geschikt voor individuele diagnostiek. Informatie aggreëren op groepsniveau!

ONDERWERPEN Gezondheid
Welzijn

SPECIFIEKE ONDERWERPEN Stress

FUNCTIE Analyseren
Beoordelen

DOELPOPULATIE Bepaalde functiegroep(en): werknemers in kantoorfuncties

VERSIES Geen

GEBRUIKERS Bedrijfsartsen
Bedrijfsmaatschappelijk werkers
Psychologen

SPECIALE EISEN De VOS-D moet worden gebruikt voor groepen van minimaal 15 personen.

SOORT INSTRUMENT	Vragenlijst
FREQUENTIE VAN TOEPASSING	Eenmalig
INFORMATIE TECHNISCHE KWALITEIT	In: Bergers, Marcelissen en De Wolff, VOS-D, Vragenlijst Organisatie Stress-D, Handleiding. Stressgroeppublicatie 36, 1986. Conclusie: voldoende betrouwbaar en valide.
KOSTEN-INDICATIE	aanschafprijs laag benodigde tijd 20 - 90 minuten per persoon.
ORGANISATIE VAN HERKOMST	Katholieke Universiteit Nijmegen A&O-psychologie Montesorilaan 3 6500 HE NIJMEGEN
UITGEVER	Katholieke Universiteit Nijmegen A&O-psychologie Montesorilaan 3 6500 HE NIJMEGEN
LITERATUUR	Bergers, Marcelissen, Wolff de, VOS-D, Vragenlijst organisatiestress-D, Handleiding. Stressgroeppublicatie 36, 1986 Kompier, Marcelissen, Handboek Werkstress, Amsterdam, NIA, 1990
OPMERKINGEN	

Vragenlijst voor het opsporen van personen met handeczeem.

AUTEUR(S) Smit, H.A.

ABSTRACT

De vragenlijst is bedoeld voor gebruik in epidemiologisch onderzoek. In relatief omvangrijke populaties kunnen personen worden opgespoord die mogelijk handeczeem hebben. De personen die negatief scoren, hebben 99% kans om geen handeczeem te hebben. De personen die positief scoren moeten worden gezien door een arts om te bepalen wat de ernst van de verschijnselen is.

OBJECT	Persoon/taakuitvoerder handeczeem
NIVEAU	Op individueel niveau
ONDERWERPEN	Gezondheid
SPECIFIEKE ONDERWERPEN	Handeczeem - irriterende stoffen of sensibiliserende stoffen.
FUNCTIE	Signaleren Inventariseren
DOELPOPULATIE	Alle werknemers
VERSIES	Geen
GBRUIKERS	Arbeidshygiënist Bedrijfsartsen
SPECIALE EISEN	Geen
SOORT INSTRUMENT	Vragenlijst
FREQUENTIE VAN TOEPASSING	Eenmalig
INFORMATIE TECHNISCHE KWALITEIT	De validiteit is onderzocht door middel van vergelijking met de diagnose door dermatoloog (bij verpleegkundige). Validiteit is voldoende.

KOSTEN-INDICATIE	aanschafprijs benodigde tijd	5 minuten per persoon.
ORGANISATIE VAN HERKOMST	NIPG-TNO	
UITGEVER	CCM/RIVM mevrouw H.A. Smit Postbus 1 3720 BA BILTHOVEN	
LITERATUUR	Smit, H.A., Coenraads, P.J., Laurijsen, A.P.M., Evaluation of a questionnaire on hand dermatitis, Contact Dermatitis, 1992; 26: 11-16.	
OPMERKINGEN		

Vragenlijst Werkoverleg

AUTEUR(S) Horn, L.A. ten, Walravens, A.H.C.M.

ABSTRACT

Vragenlijst van 48 items voor het meten van de mate van inspraak van medewerkers in het afdelingsbeleid, de arbeidsomstandigheden en de dagelijkse gang van zaken.

OBJECT inspraak in de organisatie

NIVEAU Op individueel niveau

ONDERWERPEN Welzijn

SPECIFIEKE ONDERWERPEN Kwaliteit van het werkoverleg.

FUNCTIE Inventariseren

DOELPOPULATIE Alle werknemers

VERSIES Geen

GEBRUIKERS Psychologen

SPECIALE EISEN Geen

SOORT INSTRUMENT Vragenlijst

FREQUENTIE VAN TOEPASSING Eenmalig

INFORMATIE TECHNISCHE KWALITEIT In: Horn, Ten en Walravens, Rapport vragenlijst Werkoverleg, TU Delft 1986. Conclusie: voldoende voor doel qua betrouwbaarheid en validiteit.

KOSTEN-INDICATIE aanschafprijs
benodigde tijd 20 minuten.

ORGANISATIE VAN HERKOMST TU Delft

UITGEVER	Horn, L.A. ten, TU Delft Kanaalweg 2b 2628 EB DELFT tel. 015 - 786571
LITERATUUR	Horn, L.A. ten en Walravens, A.H.C.M., Rapport Vragenlijst Werkoverleg, TU Delft, faculteit Wijs- begeerte en Technische Maatschappijwetenschap- pen, 1986.
OPMERKINGEN	Tot nu toe slechts in een groter onderzoek ge- bruikt.

Welzijn bij de Arbeid (WEBA)

AUTEUR(S) Projectgroep WEBA

ABSTRACT

Doel is het inventariseren, beoordelen en reduceren van welzijnsrisico's van het werk (stressrisico's en een gebrek aan leermogelijkheden). Te gebruiken door alle bij het arbobeleid betrokken partijen en toepasbaar op alle soorten functies.

OBJECT Werkomgeving
Werkplek
Hulpmiddel (machine, gereedschap)
Functies/arbeidsorganisatie

NIVEAU Op individueel niveau

ONDERWERPEN Welzijn

SPECIFIEKE ONDERWERPEN Functie-inhoud/werkdruk/mentale belasting/stressrisico's en leermogelijkheden.

FUNCTIE Inventariseren
Analyseren
Beoordelen
Maatregelen kiezen, zoeken, ontwerpen

DOELPOPULATIE Alle werknemers

VERSIES WEBO, voor onderwijzend personeel.

GEBRUIKERS Alle arbo-deskundigen

SPECIALE EISEN De gebruiker moet op de hoogte zijn van en zich kunnen vinden in de gedachtengang die ten grondslag ligt aan demethode.

SOORT INSTRUMENT Vragenlijst
Interview
Observatie
Checklist

FREQUENTIE VAN TOEPASSING	Enmalig Met vaste tussenpozen
INFORMATIE TECHNISCHE KWALITEIT	Alleen gefragmenteerd met wisselende conclusies.
KOSTEN-INDICATIE	aanschafprijs <i>f</i> 75,-- (S71 publicatie) benodigde tijd Varieert van 0,5 uur tot 1 dag.
ORGANISATIE VAN HERKOMST	
UITGEVER	SdU AI, k. 2301 Postbus 20014 2500 EA DEN HAAG tel.: 070-3789884
LITERATUUR	Peeters, M., Middendorp, J., Projectgroep WEBA, Functieverbetering en organisatie van de arbeid (S71), DGA, 1989 Handleiding WEBa, 1993 CV22: Functie-inhoud analyseren en beoordelen; de WEBA-methode, 1991, AI, Den Haag.
OPMERKINGEN	

Werk-Rust Model (WR computerprogramma)

AUTEUR(S) Dul, J., Douwes, M., Smitt, P.

ABSTRACT

Het Werk-Rust Model is een wiskundig model, waarmee het verloop kan worden voorspeld hoe de spierfitheid van spieren die statisch worden belast, verloopt in de tijd. Met het model kan spierfitheid berekend worden als de spierspanning, de werktijden en de rusttijden bekend zijn.

OBJECT	Functies/arbeidsorganisatie Persoon/taakuitvoerder
NIVEAU	Op afdelings- of groepsniveau
ONDERWERPEN	Gezondheid
SPECIFIEKE ONDERWERPEN	Lichamelijke belasting
FUNCTIE	Signaleren Analyseren Beoordelen Maatregelen kiezen, zoeken, ontwerpen
DOELPOPULATIE	Alle werknemers
VERSIES	Geen
GEBRUIKERS	Alle arbo-deskundigen Arbeidshygiënist Bedrijfsartsen Bedrijfsverpleegkundigen Ergonomen
SPECIALE EISEN	Het model is niet geldig voor extreme houdingen of dynamisch werk, absolute fitheidsberekeningen, verschillende houdingen achter elkaar.
SOORT INSTRUMENT	Observatie Registratie Computerprogramma

FREQUENTIE VAN TOEPASSING	<p>Eenmalig Enkele malen, nl: voor en na een verandering</p>
INFORMATIE TECHNISCHE KWALITEIT	<p>Voorspellingen van de spiervermoeidheid met model komen overeen met metingen van de fitheid.</p>
KOSTEN-INDICATIE	<p>aanschafprijs nog niet in verkoop benodigde tijd 15 minuten</p>
ORGANISATIE VAN HERKOMST	<p>NIPG/TNO</p>
UITGEVER	<p>NIPT/TNO Smitt, P. Wassenaarseweg 56 Leiden tel 071 - 181776</p>
LITERATUUR	<p>Dul, J., Douwes, M., Smitt, P., A Work-Rest-Model for static postures. Biomech. Sem. 4, 1990, 117-124 Dul, J., Douwes, M., Smitt, P., A Work-Rest-Model for static postures, De signing for Everyone, IEA, Parijs, 1991.</p>
OPMERKINGEN	

Werkdruk bij Onderwijstaken (WEBO)

AUTEUR(S) Christis, J.

ABSTRACT

Doel is inventariseren, beoordelen en reduceren van kwalitatieve en kwantitatieve werkdruk bij leraren.

OBJECT Functies/arbeidsorganisatie

NIVEAU Op individueel niveau

ONDERWERPEN Welzijn

SPECIFIEKE ONDERWERPEN Werkdruk

FUNCTIE
Inventariseren
Analyseren
Beoordelen
Maatregelen kiezen, zoeken, ontwerpen
Maatregelen implementeren

DOELPOPULATIE Bepaalde functiegroep(en): onderwijzend personeel

VERSIES Geen

GEBRUIKERS Alle arbo-deskundigen

SPECIALE EISEN De gebruiker moet op de hoogte zijn van en zich kunnen vinden in de gedachtengang die aan het instrument ten grondslag ligt.

SOORT INSTRUMENT
Interview
Observatie
Checklist

FREQUENTIE VAN TOEPASSING
Eenmalig
Met vaste tussenpozen

INFORMATIE TECHNISCHE KWALITEIT Geen

KOSTEN-INDICATIE	aanschafprijs <i>f</i> 32,-- (boek) benodigde tijd
ORGANISATIE VAN HERKOMST	NIA
UITGEVER	NIA, afdeling Verkoop Postbus 75665 1070 AR AMSTERDAM tel. 020 - 5498611
LITERATUUR	Christis, J. Taakbelasting en Taakverdeling; een methode voor aanpak van werkdruk in het onderwijs, NIA, 1992.
OPMERKINGEN	

Workman-1, gebaseerd op het Ovako Working Posture Analysing System (OWAS)

AUTEUR(S)

ABSTRACT

Met Workman-1 kan men eenvoudig en snel werkhoudingen observeren en analyseren. Het doel is om werkmethoden te verbeteren door het herkennen en elimineren van schadelijke werkhoudingen. Op een handcomputer worden 4 rug-, 3 arm-, 7 been-, 5 hoofdhoudingen geregistreerd plus 3 categorieën van kracht. Met een bijbehorend computerprogramma worden deze data geanalyseerd.

OBJECT	Persoon/taakuitvoerder
NIVEAU	Op individueel niveau
ONDERWERPEN	Gezondheid
SPECIFIEKE ONDERWERPEN	Fysieke belasting; houdingen (geen statische belasting).
FUNCTIE	Signaleren Inventariseren Analyseren Beoordelen
DOELPOPULATIE	Alle werknemers
VERSIES	Geen
GEBRUIKERS	Alle arbo-deskundigen Arbeidshygiënist Bedrijfsartsen Bedrijfsverpleegkundigen Ergonomen
SPECIALE EISEN	Geen

SOORT INSTRUMENT	Observatie Registratie Computerprogramma
FREQUENTIE VAN TOEPASSING	Eenmalig
INFORMATIE TECHNISCHE KWALITEIT	OWAS is reeds getest.
KOSTEN-INDICATIE	aanschafprijs benodigde tijd
ORGANISATIE VAN HERKOMST	NIPG/TNO
UITGEVER	Adviesbureau Borm en Kant Beeldsnijdersdreef 85 Maasricht tel.: 043-475515
LITERATUUR	Kant, I., Noterman, Borm, P.J.A., Observations of working postures in garages using OWAS and consequent workload reduction recommendations Ergonomics, 1990, nr. 33, 209-220.
OPMERKINGEN	

INDEX op instrumentnaam

- 2 Dimensional Static Strength Prediction Program (2DSSPP)	20
- Aanstellingsonderzoek (AO)	22
- Algemene Bedrijfsverkenning (ABV)	24
- Arbeidssituatie Analyse (ASA)	26
- Arbo Handboek Midden- en Kleinbedrijf voor de metaalproducten sector (MKB-arbo-instrument)	28
- Arbo-check Thuiszorg	30
- Arbo-checklist	32
- Basisvragenlijst Amsterdam (BASAM)	34
- Beoordelings Schaal Mentale Inspanning (BSMI)	36
- Beroepsziekten: melden en registreren	38
- Checklist op maat	40
- Checklists Arbeidsinhoud, -omstandigheden, -voorwaarden, -verhoudingen	42
- Delftse Meetdoos voor Kwaliteit van Arbeid (DMD)	44
- EXCOM	46
- Foto-analyse	48
- Functie Informatie Systeem (FIS)	50
- Goniometrie	52
- Groninger Slaap Kwaliteitsschaal (GSKS)	54
- Handleiding Aanpak Ziekteverzuim	56
- Hyginist	58
- Inspectie Plus Pakket (IPP)	60
- Inspectiemethode Arbeidsomstandigheden (IMA)	64
- Integraal Risico Inventarisatie Systeem (IRIS)	68
- Karaseklijst of Job Content Instrument Questionnaire	70
- Lokaal Ervaren Ongemak (LEO)	72
- Maslach Burnout Inventory (MBI-NL)	74
- Monitor Stress en Lichamelijke Belasting	76
- Onderzoeksvragenlijst Arbeidsinhoud (NOVA-WEB)	78
- Onderzoeksvragenlijst Ergonomische Conditie (NOVEC)	80
- Oriënterend Werkplekonderzoek (OWO)	82
- Participatie Ergonomie (PE)	84
- Paswerk	86
- Periodiek Bedrijfsgezondheidskundig Onderzoek (PBG)	88
- Protocol Werkplekonderzoek in de rubberverwerkende industrie	90
- Reprotax Instrument	92
- Risiconomogram	94
- Schaal Ervaren Belasting (SEB)	96
- Sociotechnische Taak Analyse (STTA)	98
- Taakkenmerkenlijst	100

- Task Recording and Analysis on Computer (TRAC)	102
- Test Beeldschermwerk	104
- Tiladviseur	106
- Vicon	108
- Vragenlijst Arbeid en Gezondheid (VAG)	110
- Vragenlijst Gezondheid, Werk en Werkomstandigheden van Onderwijzend Personeel . . .	114
- Vragenlijst Houding-Beweging-Gezondheid (VHBG) Computerprogramma Loquest	118
- Vragenlijst Klimaatbeleving	120
- Vragenlijst Onderzoek Ervaren Gezondheid (VOEG)	122
- Vragenlijst Organisatie Stress Doetinchem (VOS-D)	124
- Vragenlijst voor het opsporen van personen met handcezem	126
- Vragenlijst Werkoverleg	128
- Welzijn bij de Arbeid (WEBA)	130
- Werk-Rust Model (WR computerprogramma)	132
- Werkdruk bij Onderwijstaken (WEBO)	134
- Workman-1, gebaseerd op het Ovako Working Posture Analysing System (OWAS)	136

INDEX op auteursnaam

- Algera, J.A.	Taakkenmerkenlijst	100
- Berg, R. van den en Vink, P.	Tiladviseur	106
- Beumer P.F.M. en Ellens, E.	Inspectiemethode Arbeidsomstandigheden (IMA)	64
- Biessen, P.G.A.	Basisvragenlijst Amsterdam (BASAM)	34
- Bunnik, mw. en Bisping, A.	Checklist op maat	40
- Buurman, R. den, Zijlstra, F.R.H., Horn, L.A. ten en Regensburg, R.E.	Test Beeldschermwerk	104
- Christis, J.	Werkdruk bij Onderwijstaken (WEBO)	134
- Christis, J. en Fortuin, R.J.	Arbeidssituatie Analyse (ASA)	26
- Commissie Standaardisatie Weel, N.H., Broersen, J.P.J.B.	Periodiek Bedrijfsgezondheidskundig Onderzoek (PBGO)	88
- Commissie Standaardisatie NVAB	Aanstellingsonderzoek (AO)	22
- Dellema, N.J.	Vicon	108
- Dhondt, S. en Houtman, I.L.D.	Onderzoeksvragenlijst Arbeidsinhoud (NOVA-WEBA)	78
- DHondt, S., Houtman, I.L.D., Hildebrandt, V.L.	Monitor Stress en Lichamelijke Belasting	76
- Dirken, J.M.	Vragenlijst Onderzoek Ervaren Gezondheid (VOEG)	122
- Douwes, M.	Foto-analyse	48
- Dul, J.	2 Dimensional Static Strength Prediction Program (2DSSPP)	20
- Dul, J., Douwes, M., Smitt, P.	Werk-Rust Model (WR computerprogramma)	132
- Dul, J., Wortel, E., Laurijssen E. en Vink, P.	Participatie Ergonomie (PE)	84
- Ellens, E. en Beumer P.F.M.	Inspectiemethode Arbeidsomstandigheden (IMA)	64
- Eveleens, W., Mossink, J., Middendorp, J., Wevers, C.W.J. Nijboer, I.D.	Paswerk	86
- Eynatten, van	Sociotechnische Taak Analyse (STTA)	98
- Fortuin, R.J. en Christis, J.	Arbeidssituatie Analyse (ASA)	26
- Giles en Penny	Goniometrie	52
- GMD	Functie Informatie Systeem (FIS)	50
- Grinten, M. van der	Lokaal Ervaren Ongemak (LEO)	72
- Grundemann, R.W.M., Smulders, P.G.W., Winter, C.R. de	Vragenlijst Arbeid en Gezondheid (VAG)	110
- Henstra, D.G.	Risiconomogram	94
- Hildebrandt, V.L., Houtman, I.L.D., DHondt, S.	Monitor Stress en Lichamelijke Belasting	76

- Hildebrandt, V.H.	Vragenlijst: Houding-Beweging-Gezondheid (VHBG) Computerprogramma Loquest	118
- Horn, L.A. ten en Roe, R.A.	Delftse Meetdoos voor Kwaliteit van Arbeid (DMD)	44
- Horn, L.A. ten en Walravens, A.H.C.M.	Vragenlijst Werkoverleg	128
- Horn, L.A. ten, Zijlstra, F.R.H., Buurman, R. den en Regensburg, R.E.	Test Beeldschermwerk	104
- Houtman, I.L.D. en Dhondt, S.	Onderzoeksvragenlijst Arbeidsinhoud (NOVA-WEBA)	78
- Houtman, I.L.D., Hildebrandt, V.L., Dhondt, S.	Monitor Stress en Lichamelijke Belasting . . .	76
- Kamphuis, P. en Poppel, J. van	Vragenlijst Gezondheid, Werk en Werkomstandigheden van Onderwijzend Personeel	114
- Karasek	Job Content Instrument Questionnaire (Karaseklijst)	70
- Kompier, M.A.J. en Marcelissen, F.H.G.	Checklists Arbeidsinhoud, -omstandigheden, -voorwaarden, -verhoudingen	42
- Kromhout, H.	Oriënterend Werkplekonderzoek (OWO)	82
- Kromhout, H., Tongeren, Van, Swuste	Protocol Werkplekonderzoek in de rubberverwerkende industrie	90
- Kuijer, P.	Task Recording and Analysis on Computer (TRAC)	102
- Laurijssen E., Dul, J., Wortel, E. en Vink, P.	Participatie Ergonomie (PE)	84
- Lejeune, M.P.J. en Schippers, A.T.M.	Arbo-checklist	32
- Lohman, T.A.M.	EXCOM	46
- Marcelissen, F.H.G., Kompier, M.A.J.	Checklists Arbeidsinhoud, -omstandigheden, -voorwaarden, -verhoudingen	42
- Meijman, Th. et.al.	Groninger Slaap Kwaliteitsschaal (GSKS)	54
- Meijman, Th.	Schaal Ervaren Belasting (SEB)	96
- NIA-medewerkers	Inspectie Plus Pakket (IPP)	60
- Nijboer, I.D., Eveleens, W, Mossink, J., Middendorp, J., Wevers, C.W.J.	Paswerk	86
- Osinga, D.C. en Peer, A.	Arbo Handboek Midden- en Kleinbedrijf voor de metaalproducten sector (MKB-arbo instrument)	28
- Osinga, D.C. en Schoenmaker, W.	Arbo-check Thuiszorg	30
- Penny en Giles	Goniometrie	52
- Poppel, J. van en Kamphuis, P.	Vragenlijst Gezondheid, Werk en Werkomstandigheden van Onderwijzend Personeel	114
- Projectgroep WEBA	Welzijn bij de Arbeid (WEBA)	130
- Roe, R.A. en Horn, L.A. ten	Delftse Meetdoos voor Kwaliteit van Arbeid (DMD)	44

- Scheffers	Hyginist	58
- Schippers, A.T.M., Lejeune, M.P.J.	Arbo-checklist	32
- SKB	Algemene Bedrijfsverkenning (ABV)	24
- Smit, H.A.	Vragenlijst voor het opsporen van personen met handeczeem	126
- Smitt, P., Douwes, M., Dul, J.	Werk-Rust Model (WR computerprogramma)	132
- Smulders, P.G.W., Winter, C.R. de, Grundemann, R.W.M.	Vragenlijst Arbeid en Gezondheid (VAG) . . .	110
- Stijkel, A.	Reprotox Instrument	92
- Vink, P. en Berg, R. van den	Tiladviseur	106
- Vogelzang, P.F.J., Gulden J.W.J. van der	Vragenlijst Klimaatbeleving	120
- Vrooland, V.,	Handleiding Aanpak Ziekteverzuim	56
- Walravens, A.H.C.M., Horn, L.A. ten	Vragenlijst Werkoverleg	128
- WEBA Projectgroep	Welzijn bij de Arbeid (WEBA)	130
- Weel, A., Broersen, S. Commissie Standaardisatie	Periodiek Bedrijfsgezondheidskundig Onderzoek (PBGO)	88
- Willems, J.H.B.M.	Beroepsziekten: melden en registreren	38
- Wolff, Ch.J.	Vragenlijst Organisatie Stress Doetinchem (VOS-D)	124
- Zijlstra, F.R.N.	Beoordelings Schaal Mentale Inspanning (BSMI)	36
	Workman-1, gebaseerd op het Ovako Working Posture Analysing System (OWAS)	136

BIJLAGE

***Het gebruik van Arbo-instrumenten
door BGD'en en Arbodiensten***

- verslag van een enquete-onderzoek -

***Nederlands Instituut voor Arbeidsomstandigheden NIA
C. Meulenbeld***

Amsterdam, maart 1993

Inleiding

Het project 'een eerste Inventarisatie van Instrumenten op het terrein van Arbeid en Gezondheid' bevatte twee onderdelen: de inventarisatie en beschrijving van instrumenten, en een enquête-onderzoek. Het eerste onderdeel werd gezamenlijk uitgevoerd door het NIA en NIPG-TNO; het tweede deel (de enquête, waarvan dit het verslag is) werd uitgevoerd door medewerkers van het NIA.

Het is de bedoeling om een globale indruk te krijgen van het gebruik en de waarde van instrumenten op het terrein van Arbeid en Gezondheid door in eerste instantie navraag te doen bij deskundigen in de praktijk. Medewerkers van Bedrijfsgezondheidsdiensten (BGD'en) en Arbodiensten werden door ons als zodanig aangemerkt. Vanwege het (te) krappe budget is geen navraag gedaan bij Bedrijfsverenigingen.

De enquête werd uitgezet onder 63 van de in totaal ongeveer 180 BGD'en in Nederland. De grotere, bekende diensten werden geselecteerd met spreiding naar regio en soort dienst, uitgesplitst in drie categorieën: enkelvoudige diensten (n = 23); federatieve (regionale) diensten (n = 20) en gemeentelijke of overheidsdiensten (n = 20).

Wij hebben informatie ontvangen van 46 diensten, hetgeen een goede respons betekent van 76,7% met een gelijkmatige spreiding over de drie categorieën BGD'en.

Een overzicht van het aantal responderende BGD'en staat weergegeven in tabel 1.

Soort BGD	Aangeschreven	Retour (aantal)	Respons (%)
Enkelvoudige dienst	22	17	77,3%
Federatieve dienst	20	15	75,0%
Gemeentelijke of Overheidsdienst	20	14	70,0%
Totaal	62	46	74,2%

Tabel 1. Overzicht van het aantal aangeschreven en responderende BGD'en naar soort dienst.

Aan de deskundigen van deze 63 BGD'en en Arbodiensten werd een korte vragenlijst voorgelegd die schriftelijk of telefonisch beantwoord kon worden. Er werd voornamelijk schriftelijk gereageerd en telefonisch gerappelleerd.

De vragenlijst werd meestal ingevuld door bedrijfsartsen (30 keer), in de functie van directeur (17 keer) of als medewerker van de dienst (13 keer). De functies van de overige 16 respondenten waren divers, zie hiervoor tabel 2.

Directeur-bedrijfsarts	17
Directeur-anders	4
Arbeidshygiënist	3
Bedrijfsarts	13
Bedrijfsverpleegkundige	1
Anders	8
Totaal:	46

Tabel 2. Overzicht van de functie van de respondenten

In deze vragenlijst werd door ons een opsomming gegeven van 36 in willekeurige volgorde geplaatste instrumenten, die naar onze mening redelijk tot goed bekend zijn en gericht zijn op (aspecten van) veiligheid, gezondheid of welzijn. Aan de respondenten werd gevraagd om per instrument aan te geven of zij daarmee bekend zijn, in hoeverre hun BGD dit instrument ook gebruikt, en wat hun algemene oordeel is over het genoemde instrument, uit te drukken in een rapportcijfer. In tabel 3 staan deze 36 instrumenten weergegeven, maar nu in volgorde van bekendheid met daarachter de gegevens over het gebruik en het globale praktijkoordeel uitgedrukt in een (gemiddeld) rapportcijfer.

Naam instrument	Bekend (aantal BGD'en)	In gebruik (aantal BGD'en)			Cijfer (gem)
		niet	soms	vaak	
PBGO-vragenlijst	46	4	5	35	6,9
WEIzijn Bij de Arbeid (WEBA)	43	21	20	2	6,3
De Melding van Beroepsziekten (Min. SoZaWe)	39	7	25	3	5,0
Vragenlijst Onderzoek Ervaren Ge- zondheid (VOEG)	38	20	13	3	6,7
Vragenlijst Organisatie Stress (VOS)	37	19	13	2	7,0
Periodiek Onderzoek Functioneren (POF)	34	20	12	1	6,6
De Inspectiemethode Arbeidsom- standigheden (IMA)	33	4	18	10	6,9
Rugschool (rugadviescentrum)	31	21	7	2	7,1
Vragenlijst Persoonlijk Functione- ren in de Arbeidssituatie (VPFA)	30	17	9	3	7,0
Tiladviseur	29	9	18	1	7,1
Sick-Building-Syndrome vragenlijst (SBS)	29	10	16	2	7,2
Algemene BedrijfsVerkenning Beroepsgoederenvervoer (ABV-B)	27	11	2	14	6,6
Persist	26	18	5	2	6,2
ArbeidsSituatie Analyse (ASA)	25	17	5	-	7,2
PBGO-vragenlijst Onderwijs	24	9	8	6	7,1
Inspectie Plus Pakket (IPP)	22	10	10	--	6,9
Vragenlijst Arbeid en Gezondheid (VAG)	20	6	12	2	6,6
Arbo-Checklist (Lejeune/Vermande)	20	11	9	-	6,3
NET-WERK: NEDerlandse Toet- singsmethode voor Werkplekken op Ergonomische Knelpunten	17	12	5	-	7,0
ASA-MPB (chauffeurs)	16	8	5	1	7,0
Test-Beeldschermwerk (TU Delft)	15	9	5	1	6,3

Naam instrument	Bekend (aantal BGD'en)	In gebruik (aantal BGD'en)			Cijfer (gem)
Utrechtse Coping Lijst (UCL)	15	12	1	1	7,3
Amsterdamse Biografische vragenlijst (ABV)	13	9	3	1	7,5
PBGO-module chauffeurs	13	11	--	--	7,0
WERkdruk Bij Onderwijstaken (WEBO)	11	6	3	1	6,5
Quick-Scan Ergonomie	10	5	5	-	7,3
NOVA-WEBA	9	9	-	-	6,0
Basisvragenlijst Amsterdam (BASAM)	7	6	-	-	--
Arbo-Handboek Midden- en Kleinbedrijf (MKB)	5	2	3	-	6,5
Taakkenmerken-lijst (Algera)	5	3	2	-	7,0
Lijst 'Lokaal Ervaren Ongemak' (LEO)	5	4	1	-	--
Arbolit (lokaal documentatiesysteem)	4	-	1	1	7,0
Sociotechnische Taakanalyse (STTA)	3	2	1	-	7,0
Excom	3	3	--	--	--
Paswerk	3	3	--	--	--
De Delftse meetdoos voor kwaliteit van de arbeid	1	1	--	--	--

Tabel 3. Overzicht van 36 instrumenten, gerangschikt naar bekendheid. In de eerste kolom staat aangegeven door hoeveel BGD'en het instrument als bekend wordt genoemd; in de tweede kolom door hoeveel BGD'en het instrument in welke mate wordt gebruikt en in de laatste wat het gegeven gemiddeld rapportcijfer is.

Van de 36 genoemde instrumenten waren er 5 instrumenten welke door geen van de respondenten wordt gebruikt:

1. Basisvragenlijst Amsterdam (BASAM);
2. Lijst 'Lokaal Ervaren Ongemak' (LEO);
3. De Delftse meetdoos voor kwaliteit van de arbeid;
4. Excom;
5. Paswerk (over reïntegratie).

Om een indruk te krijgen van de meest gebruikte instrumenten is een Top 10 samengesteld. Deze staat weergegeven in tabel 4.

Naam	Aantal BGD'en	Gemiddelde	Rapportcijfer		Std Dev
			Minimum	Maximum	
PBGO-vragenlijst	37	6.89	(3 - 9)		1.15
Welzijn bij de Arbeid (WEBA)	27	6.30	(3 - 8)		1.40
De Inspectiemethode Arbeidsomstandigheden (IMA)	26	6.92	(6 - 9)		0.84
De melding van Beroepsziekten	19	4.95	(1 - 7)		2.04
Vragenlijst Onderzoek Ervaren Gezondheid (VOEG)	18	6.67	(6 - 8)		0.69
Tiladviseur	15	7.06	(6 - 8)		0.94
Sick Building Syndrome vragenlijst	15	7.20	(5 - 8)		0.94
Algemene Bedrijfs-Verkenning Beroepsgoederenvervoer (ABV-B)	14	6.57	(3 - 8)		1.40
Periodiek Onderzoek Functioneren (POF)	14	6.64	(2 - 8)		1.45
Vragenlijst Organisatie Stress	13	7.00	(6 - 8)		0.58

Tabel 4. Een TOP 10 van de meest gebruikte instrumenten, waarover een oordeel is gegeven.

Onder vermelding van onze definitie en uitgangspunten van instrument werd in de vragenlijst tevens navraag gedaan naar andere, niet door ons genoemde instrumenten die bij de BGD in gebruik zijn.

Er werden in totaal nog 45 instrumenten genoemd door 31 BGD'en. Het betreft hier zowel instrumenten die ontwikkeld zijn in eigen huis als bestaande op het gebied van:

- ziekteverzuimregistratie (8 x), waaronder VERBIS/Multihouse; Vinox/Upgrade/ORMAS/FNV;
- eigen verklaring werknemer bij ziekteverzuim (2 x),
- spreekuurregistratiesysteem (2 x),
- diverse (eigen) checklists op het gebied van werkplekonderzoek of arbeidsomstandigheden (8 x), waaronder OWO van de LUW en ASV van SKB;
- specifieke vragenlijsten op het gebied van klimaat (2 x); CARA (1 x), stralinghygiene (1 x)
- diverse andere bestaande instrumenten, zoals TRAC/OWAS/NIOSH/Workman/Fanger-methode/G-Sätzeboek/P-bladen AI/ILO Encyclopidia/Arbeitsmedizinische Berufskunde/PBGO-kantoorwerk en lichamelijk zwaar werk/Arbotools.

Opmerkingen en wensen bij de instrumenten

Ter afsluiting van het geheel werd tevens gevraagd naar opmerkingen ter verbetering van bestaande instrumenten en naar wensen ter ontwikkeling van nieuwe. Het voert te ver om al deze opmerkingen volledig weer te geven; de meest sprekende hebben wij eruit gelicht en staan hieronder weergegeven.

- * Referentie PBGO's (afdelingsgericht) naar bedrijfstak
- * Beschikbaarstelling van jaarlijkse referentiecijfers en profielen voor veel gebruikte vragenlijsten als PBGO-lijst
- * Modulaire PBGO's
- * Op eenvoudige wijze een risico-inventarisatie en evaluatie
- * Instrument voor brede VGW inventarisatie en evaluatie
- * Een ranking instrument voor gezondheids-, veiligheids-, en welzijnsrisico's
- * Meer eenheid en praktische toepasbaarheid in een klant-leverancierrelatie met effect/rendementsonderzoek
- * Er komen m.i. te veel instrumenten op de markt die ogenschijnlijk informatief zijn maar uiteindelijk onvoldoende extra informatie opleveren, naast wat er momenteel al is. Straks is door de bomen het bos niet meer te zien
- * Het "aanbod" nodigt uit tot op doen van ervaring met bestaande, naar ik hoop valide instrumenten.
- * Een analyserend en inventariserend overzicht van het grote totaalaanbod, + en - punten in toepasbaarheid

- * Instrumenten of methodieken geschikt voor inventarisatie bedrijfshulpverlening
- * Praktisch bruikbare instrumenten om de fysieke belasting op alle aspecten in kaart te kunnen brengen, naast OWAS en NIOSH
- * WEBA in vragenlijstvorm
- * Spreekuurgegevens registratie en analyse
- * Bedrijfstak specifieke vragenlijsten (zoals voor het onderwijs) zijn zeer waardevol
- * Gaarne resultaten van dit onderzoek. Welke instrumenten zijn valide? Zijn ze bruikbaar in de praktijk? Is er voldoende mankracht en ruimte om dit alles te benutten?
- * Er ontbreekt een informatiemap waarin alle beschikbare instrumenten te zien zijn en dus te beoordelen